

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones "Dormi secure" de tempore

Johannes <de Werdena>

[Reutlingen], um 1483

[Sermones XI (secunda[?] post epiphania) - XX]

[urn:nbn:de:bsz:31-311751](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311751)

Sermo.

et immundi cremabuntur sulphure. pice et igne et frigiditate. De quo ait in ps. Pluet sup peccatores laqueos ignis et sulphur spiritus peccellaz. Unde pluit dominus sup sodomam et gomozram. sulphur et ignem. et hec cogitate anima ducitur post hanc vitam per virtutem castitatis et timoris q̄i nauis velo et malo id est malitiam ad portum salutis. Unde Ecc̄i. dicitur. Frigidus ventus aquilo fluit et congelauit cristallus ab aquis. ventus frigidus est consideratio eterni supplicij. et tunc aqua luxurie fit cristallus castitatis. **Q**uius legimus spiritualem doctrinam in naturis reru. q̄ in mari sunt quidam pisces. qui dicuntur delphines hij libenter audiunt vocem hominum dulciter cantantium. et ad flatum aquilonis se vertunt. sed austro flante obturant aures. et ponunt se ad profundum maris ne audiant vel percipiant ventu australem. qui est contrarius aquilonis. Ita spiritualiter multi sunt in hoc seculo cum flat ventus aquilonis. id est aduersitates vel infirmitates corporis vertunt se ad vocem predicatoris sicut delphini ad ventum aquilonem et libenter tunc audiunt quidquid eis consulitur. et promittunt omnia bona facere et nunq̄ amplius peccare: De quibus dicit Isaias. Domine in angustia querunt te. **R**ogemus ergo.

Dominica secunda
Sermo. xi.

Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo.

xi.

unde ergo habet zizaniam. **M**arci. viij. Nota q̄ vnusquisq̄ bonus agricola non libenter permittit agrum suum sine semine et sine fructu cum tempus fuerit seminandi. Nam seminat agrum suum scdm q̄ ager dispositus et aptus est. quia in vnam partem agri sui seminat triticum. in altera parte ordeum in tercia parte auenam. Unde dauid. Seminauerunt agros. plantauerunt vineas. et fecerunt fructum natiuitatis id est messis. Ita spiritualiter christus noluit agrum suum id est sanctam ecclesiam permittere sine semine virtutum. Nam in vnam partem seminauit semen caritatis. in aliam semine pietatis. in aliam semen misericordie. Unde ait in euangelio iohannis. Dixit iesus discipulis suis. discite a me quia mitis sum et humilis corde. **H**oc est preceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Sed dyabolus inimicus humani generis super seminat zizaniam. videlicet inuidiam contra caritatem. contra castitatem. luxuriam. contra pietatem auaritiam. contra humilitatem superbiam. et de hoc legitur euangelium. Simile est regnu celorum id est p̄ns ecclesia homini id est christo qui deus et homo est pro nobis incarnatus. qui seminauit bonum semen id est virtutem in agro suo videlicet ecclesia. **C**um autem dormirent homines in somno pigritie venit inimicus homo id est dyabolus et super seminauit zizaniam in medio tritici id est virtutum. **C**um autem creuissent et herbe virtutum et fructum facere debuerant electis et iustis: tunc appa

Sermo

ruerunt et zizania id est mala opera in sancta ecclesia quia statim surtere runt heretici raptores et malefici in sancta ecclesia. Accedentes serui pa trissimilias id est angeli dixerunt et domine nonne bonum semen semia sti in agro tuo unde ergo habet ziza niam id est unde venit tanta malicia in tuam sanctam ecclesiam. que iam est magna qualis vnq̄ fuit ab initio. Respondit dominus dicens. Inimi cus homo hoc fecit id est per inspira tionem dyaboli Serui vero dixerunt Domine si vis colligimus ea id est et tirpemus omnes maleficos raptores latrones. luxuriosos de tua sancta ec clesia Et ait non ne forte colligatis ex tirpando zizantiam id est malos eradi cetis. qz multi sunt peccatores quos volo fouere vsqz ad mortem si vellēt conuerti quia nolo mortem peccato ris. Dimitte ergo crescere id est viue re tā bonos q̄ malos vsqz ad messem id est vsqz ad diem iudicij. Et tunc di cam messoribus meis. id est angelis: colligite cum tuba iudicij ad iudiciū omnes malos et alligate fasciculos in congregationem ad comburendū in igne eterno Criticum id est bonos cōgregate in horcum meum id est in vitam eternā. et hoc est presens euā gelium Notandū vero qz per agrū significari potest quilibet homo i san cta ecclesia. et sicut agricola quisqz fa cit circa agrum suum vt fructum faci at. Ita quilibet homo circa corpus et cor suum facere debet. Primo agrico la arat suum agrum. secundo simum apponit. tercio irrigat. quarto semi

xi

nat. **P**rimo dico qz vnusquisqz homo debet cor et corpus suum arare cum aratro confessionis: Sicut enim ara trum verit agrum quod inferius est superius. ita confitens debet vertere omnia que scit in corde et reuelare ex terius suo confessori. sicut ferrum in aratro scindit agrum. Ita contritio pro peccatis debet scindere cor pec catoris vt ait propheta iohel. Scin dite corda vestra et non vestimenta vestra ait dominus omnipotens. **M**uius legimus figuram in genesi. qz patriarcha iacob venit in terram ori entalem et vidit aratores et iuxta eos in agro puteum qui fuit obstructus lapide magno et tres reges accuba bant iuxta eum et amouebat iacob lapidem de puteo. et venit pulcra pu ella dans sibi ydriam. Dixitqz ei bibe domine. et bibit de manu puelle Ita spiritualiter per iacob nota peccato rem. qui supplantat per penitentiam omnia vicia et venit in agrum peni tentie. vt inueniat fontem misericor die id est christum qui ait in canticis. Ego sum puteus aquarum viuentiū Sed obstructus erat iste fons miseri cordie per lapidem peccatorum que amouet peccator quando peccata cō siterur et tunc venit puella pulcra id est gratia diuina qua petit peccator dicens Da mihi bibere de fonte mise ricordie que inueni in agro penitentie Et ait illa. bibe domine de gratia diui na quantū volueris. Et iuxta hunc fontē accubabāt peccatores peniten tes et perfecti. ergo primo debemus arare corpus et cor nostrum per ara trum confessionis et contritionis.

c ij.

Sermo.

et sic iuuenimus fontem misericordie
 et sic pater primum. Secundo dico
 quod debemus agrum nostri corporis
 et cordis impinguare per simum id est
 memoriam mortis ut fructum faciat
 Unde Ecclesia. Memorare nouissimam
 matiam et in eternum non peccabis.
 Quid enim homo erit post mortem cer-
 te simus et cinis et fauilla et lutum.
 Unde Job. Comparatus sum luto
 et fauille et cineri Et ista debet homo
 semper habere in mente. Unde ait
 Hieronimus. Facile contemnit omnia
 qui se semper cogitat moriturum. unde
 legitur in gestis romanorum. quod quidam
 magnus princeps cogitans de mor-
 te. pannum vilem lineum in quo erat
 sepeliendus erexit tamquam vexillum.
 et fecit ante se fieri per omnes ciuita-
 tes sui regni et voce preconis cla-
 mari. Cum essem rex undecim regno-
 rum. hoc solum habeo pro gloria mea.
 et pro diuitijs afferam mecum ad ter-
 ram pannum istum vilissimum. et sic
 pro memoria mortis multa bona fe-
 cit. Sic et nos semper debemus co-
 gitare. quia mors non tardat. cogi-
 tet homo de morte predecessorum no-
 strorum. ubi sunt fortes ubi absolon
 pulcerim. ubi dauid audentissimus.
 ubi salomon sapientissimus. ubi sam-
 pson fortissimus. hi omnes transierunt
 et in terra reuersi sunt. et sic patet secu-
 dum. Tertio debemus agrum cordis
 nostri lacrimis irrigare. quia ager non
 portat fructum suum sine aqua. unde
 psalmista. Anima mea sicut terra si-
 ne aqua. Quis legimus figuram in
 libro iudicum quod caleph in terra pro-
 missionis dedit filiam suam cuidam

fi.

viro in matrimonium. et dedit ei pro
 dote terram infructuosam et sterilem
 que iuit ad patrem suum dicens. Da
 ter mi dediti mihi pro dote terram
 sterilem da mihi agrum irriguum qui
 exaudiuit preces filie sue et dedit ei
 agrum irriguum inferius et superius
 Inferius a fontibus. et superius a plu-
 uijs et facti sunt diuites in agris istis
 Ita spiritualiter homo habens cor
 absque lacrimis pro peccatis et durum
 corpus plenum delicijs vadat ad chi-
 stum in secretum locum orans et di-
 cat. Domine dediti aie mee agrum
 sterilem. nullum vult facere fructum
 bonorum operum. nec unquam emittere
 lacrimas pro peccatis et tunc deus
 exaudiet illum et dabit sibi irriguam
 terram inferius. id est gratiam in pre-
 senti et irriguam superius id est glori-
 am in futuro. et sic patet tertium.
 Quarto debet homo facere ut bonus
 agricola. videlicet agrum suum semi-
 nare de seminibus benedictionum.
 Unde apostolus. Qui seminat in benedi-
 ctionibus de benedictionibus et me-
 tet. Et qui seminat de semine corporis.
 videlicet delectationes et desideria
 corporis. metet corruptionem. et si semi-
 nat parum. parum metet sed si seminat
 de benedictionibus virtutum. tunc ait
 dominus ad eum sicut legitur in figu-
 ra de patriarcha ysaac. qui habuit du-
 os filios quibus ipse dedit benedicti-
 onem. Ad primum ait videlicet ad iac-
 cob. Ecce odor filij mei sicut odor agri
 pleni cui benedixit dominus qui stat-
 cum floribus ornatus Ad secundum
 videlicet Esau ait. In rore celi et pin-
 guedine terre erit benedictio tua.

Sermo: i

Fr̄e pater celestis habet duos filios quibus benedicet scilicet innocentes Ad illos ait. Ecce odor filij mei. id est fama. et vita filij mei sicut agri pleni. Ad penitentes. In roze celi et in pinguedie terre erit benedictio tua id est gratiam spiritus sancti dabo tibi in remissionē omnium peccatorum. Quinto debet agrum cordis sui metere id est fructum inde colligere. quia qui arat corpus suum videlicet per confessionem et pascuat per mortis meditationē et irrigat per lacrimarū effusionem. et seminat per elemosinarum largitionē ille metet post hanc vitam per premij receptionem. ut patet in euāgelio Math. Simile est regnum celoz thesauro abscondito in agro. Quis est iste thesaurus nisi vita eterna ubi est thesaurus electorum. qui istum bene considerat in agro huius corporis vendit omnia que habet et emit eam. Unde Gregori⁹. Si bene considerem⁹ que et quanta sunt que nobis promittunt⁹ in celis vilescunt omnia que habentur in terris. et sic patet et cetera.

Dominica in septuagesima. Sermo. xij:

Ite et vos in vineam meā et quod iustum est dabo vobis. Math. xx. Sciendum qd p̄ncipalis sancte. trinitatis intētio erat qd hominem creavit qd deberet esse particeps eterne glorie. Sed ppter peccatum primozū parentum illam gratiam amisimus quā potuissimus habuisse et habere vitam eternam gra-

xij.

tis et hoc sine omni labore. Et hoc recitat ecclesia hodie qd adam et eua sunt repulsi de paradiso. Et propter hoc deponitur in ecclesia canticum leticie scz Alleluia. Te deum laudam⁹. et Gloria in excelsis deo. Et introit⁹ misse incipit. Circumdedērūt me gemitus mortis etc. Et post illud temp⁹ qd adam fuit expulsus nulli vult dare gratis vitam eternam. et hoc propter tres causas. Prima propter excellentiam que tāta est scdm Ap̄lum qd nec auris audiuit nec oculus vidit nec in cor hois ascendit quāta sunt gaudia que prepaui deus diligentibus se. Secunda causa propter angelozum dignitatem. Angelis enim in celo nō dat gratis. sed ipi laudant deum et obediunt quando mittuntur scilicet ad homines. Tercia causa. propter gloriam hominū et honorem. Nam maior est honor qui viribus adquiritur q̄ qui gratis datur. Unde grego. in quadam omelia. Ad magna p̄mia puenire nullus potest nisi p̄ magnos labores. Dicit ergo in parabolis in themate. Ite et vos in vineam meā et remuneratio honorū operum additur. Et qd iustum fuerit dabo tibi. ut patet in euāgelio qd postea sequit⁹. Nota qd p̄ hanc vineam accipit ecclesia vel quelibet fidelis anima. Et fm hoc verba premissa sunt verba di exhortantia p̄dicatores. ut sint solliciti de salute animarū. Et duo hic tanguntur. Primo deus hortatur p̄dicatores ad p̄dicationis exercitiū cum dic̄. Ite in vineā meā. Et circa salutē aīarū laborate. Secdo subiūgit retributiōis premiū. et qd iustum fuerit dabo vobis.

Handwritten note in brown ink:
 qd ad salutē aīarū
 laborate etc.

c. iij.

Sermo:

Primo dico q̄ vinea plantatur in iustificatione id est anima. Hieremie. Ego plantavi te vineam electam hoc est v̄t̄iq̄ in iustificatione. Sed q̄d̄m̄ anima manet in peccatis tūc est quasi terra deserta et inculta p̄ducens spinas et tribulos v̄t̄iorū. Postq̄ aut̄ per penitentiā ad deum convertitur tunc per dei gratiam in vineam plantatur. vt̄ p̄ducat dulces botros beatorum operum. Tunc ego plantavi vineam electam quia magnum est q̄ deus animam sordidam sc̄z in peccatis lauat et iustificat. ⁊ de filio ire facit filium gratie. de seruo perditionis filium adoptionis. et eum de captiuitate dyaboli liberat. et de statu miserere vocat ad patriam. Quis non diligeret eum a quo tot bona reciperet. Ergo stulti sunt qui iacent in peccatis et dicunt se velle penitentiā agere. in extremis. cum vera contritio nō infundatur nisi a solo deo. Confiteri potest homo et flere sed nunq̄ veram contritionem potest habere nisi deus infundat. Hieremie. xxxij. Postq̄ conuertisti me ego egi penitentiā. Sic ergo vinea id est anima plantatur a deo in iustificatione. Unde dauid. Vineam de egipto transtulisti. Egiptus intelligitur tenebrositas ⁊ significat statum peccatoris. et ignorantie carens luce gratie. Ad Ephesios. i. Eratis aliqui tenebre. nunc autem lux in domino. Ab hac egipto dominus animā trāsfert in iustificationē. Secundo de bona p̄dicatorum instructioe. Mat. xxi. Ille erat paterfamilias qui plantauit vineam ⁊ sepem circumdedit ei Et per hanc sepem accipitur doctria

xij

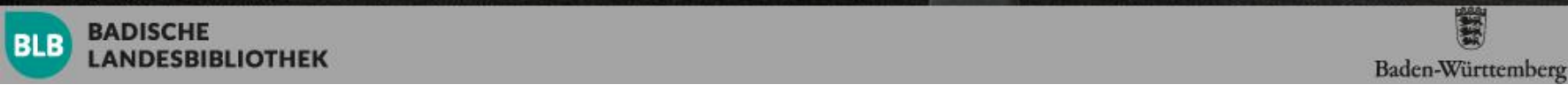
p̄dicatorū. Sicut enim seps prohibet sine defendit aditum bestiarū ne ledāt vineam. Sic p̄dicatio incursum demonū ne ledant animam. Lū ista sepe circumdat̄ anima que libenter audit verbum dei quia tali anime dyabolus nocere nō potest. Isai. xi. Non nocebunt neq̄ occident in vniuerso mundo. Sed heu propter peccata hominis seps ista auferitur et vinea diripitur Isai. Expectaui vt̄ faceret vias. fecit autem labrustas. Sic multi pastores non multum curant verbum dei. quia in hoc vilipendūt sermones pauli. ad Thimo. v. Erit tempus quando sanā doctrinam nō suscinebunt. sed ad sua desideria coacerbabit sibi magistros prurientes auribus. Item pagani et iudei non possunt manere in ecclesia. sicut buso non potest manere in vinea quando florescit. ideo omnes damnabuntur. Si peccator attenderet q̄ ip̄e vocatur hora prima. tertia. sexta. et nona et semp̄ v̄t̄iq̄ si esset hora. vesp̄erariū ip̄e veniret Breḡ. Illi qui ad bonam vitam vocant̄. alij in iuuentute. alij in senectute. alij in pueritia. et in vltima etate p̄ducunt et quasi in diuersis horis ad vineam vocantur operarij Breḡo. Consideret vnusquisq̄ q̄ sic agat in vinea et laboret q̄ vitam eternam adquirat. Etiam debemus fideliter laborare ne ociosi nos inueniamur in vinea. Unde paulus. Qui non laborat non manducet in patria. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Sequitur euangelium.

Sermo

Dicit Iesus discipulis suis parabolā hanc Simile est regnū celoz homini p̄familias q̄ exijt p̄o mane cōduce re oparios i vineā suā Lōuentōe autē facta cum operarijs ex denario diur no misit eos in vineā suam . Et egres sus circa horam terciam vidit alios stantes in foro ociosos : et dixit illis Ite et vos in vineam meam ⁊ quod iustum fuerit dabo vobis Illi autem abierunt . Iterum autem exijt circa horam sextam et nonam et fecit simi liter . Circa vndecimam horā exijt et inuenit alios stantes et dicit illis Quid hic statis tota die ociosi Dicit ei quia nemo nos cōduxit . Dixit illis Ite et vos in vineam meam quod ius tum est dabo vobis . Et cum sero fa ctum esset Dicit dominus vince pro curatori suo . Toca operarios et red de illis mercedē . Incipiens a nouissi mis vsqz ad primos . Cum venissent ergo qui circa vndecimam horā ve nerant acceperūt singulos denarios Euenientes autem et primi arbitrati sunt qz plus essent accepturi . Ille ceperunt autem et ipsi singulos denarios et accipientes murmurabant aduer sus patrem familiam dicētes . Idij no uissimi vna hora fecerunt et pares il los nobis fecisti qui portauim⁹ pon dus diei et estus . Ille ille respondens vni eoz dicit . Numice non facio tibi iniuriam . Nonne ex denario diurno conuenisti mecum . tolle quod tuum est et vade . Volo autē et huic nouissi mo dare sicut et tibi . Aut non licet mihi quod volo facere . In oculus tuus nequā est . quia ego bonus sum sic erunt nouissimi primi . et primi no

sq.

uissimi . Multi enim sunt vocati p̄ti ci vero electi . Et est sensus euangelij Paterfamilias est qui primo mane id est ab adam vsqz noe . homines in vineam suam id est in hunc mūdum pro eterna vita laborandum condu xit . a noe vsqz ad abraam et est hora tercia . ab abraam vsqz ad moysen . et est hora sexta . a moysen vsqz ad p̄phe tas ⁊ est hora nona a prophetis vsqz ad christum est vltima videlicet vii decima . Sed veniente hora comple torij id est die iudicij . Tunc ait pater in diuinis ad procuratorem suum chri stum vt scriptum est . Quia omne iu dicium dedit pater in manus filij vo ca operarios ⁊ redde illis mercedem Incipiens a nouissimis id est christia nis qui vitimo venerunt ad vineam scilicet ad sanctā ecclesiam . qui bene laborauerūt accipient vitam eternā . Tūc inuidiosi iudei in peccatis indu rati . credent etiam se habere vitam eternam . et estimant qz plus velint habere qz christiani . eo qz ante nos in vinea fuerunt et portauerunt decem p̄cepta . sed ea non seruauerunt . et ideo murmurant contra deum . Et propterea ait illis . In oculi vestri ne quam sunt . quia ego bonus sum . tolle te quod vestrum est scdm iusticiam ⁊ ite . aliqui in infernum . aliqui in v̄cā . de iudeis . qui ante christum fuerunt Et nouissimi scilicet christiani erunt primi in remuneratione . Et primi vi delicet iudei et gentiles qui saluandi sunt erunt nouissimi . et ideo sequitur Multi sunt vocati et pauci electi . et sic patet euangelium . Ergo quo ad thema . Ite et vos i vineā meā p̄pter

Sermo

quattuor causas. Prima est quod pater familias eam plantauit et diuisit tribus filiis suis secundum triplicem distinctionem hominum in hoc mundo. De hoc dicit Commentator in libro grecorum quod erat quidam pater habens pulchram vineam et habuit tres filios. venit primus ad patrem dicens. Rogo te pater ex quo tibi in bona multa pueniunt de vinea et tu modo non indiges da mihi vineam ut sim dominus fratrum meorum. Respondit pater. Fili mi. dabo tibi quod est curuum et rectum in vinea mea. Venit alter dicens. dilecte mi pater. des mihi vineam ut sim dominus fratrum meorum. Respondit pater. dabo tibi omne quod est in vinea viride et aridum. Venit tertius dicens. dilecte mihi pater ego sum minimus filius tuus et semper feci quod iussisti. des mihi vineam. Respondit pater. dabo tibi quod fuerit subtus terram et super terram. Et pater reliquit eis pulchram imaginem ut illam in honorem et memoriam patris honoraret et recessit ad terram longinquam ad peregrinandum. Post patris recessum contendebant hi tres filii pro vinea. Dixit primus. pater meus dedit mihi omnia que in vinea sunt curuum et rectum. Secundus dixit. Pater noster dedit mihi in vinea viride et aridum. Tertius dixit. Pater noster dedit mihi omne quod est subtus terram et super terram. et sic non poterant concordare. venerunt ad unum magnum magistrum et sapientissimum. posueruntque causam eorum in eum. quidquid iste de vinea iudicaret vellet in hoc stare contenti. Et unusquisque eorum dixit illi magistro suum donum in vinea. Dixitque magister sapiens afferte mihi imaginem patris vestri et fecerunt ita. Tunc magister dedit eis arcum cum sagitta dicens Qui cumque vestrum primus sagitauerit cordi patris vestri de hoc ego iudicabo. Primus sagitauit. valde prope. Secundus adhuc primus. Tertius proiecit arcum cum balista dicens. Non sagitabo dilectum meum patrem quoniam multa bona mihi contulit. et multa bona habeo de ipso. Tunc ait magister. Illi debetur vinea et minor possedit vineam et factus est dominus fratrum suorum. Ita moraliter vinea ista est sancta ecclesia quam pater plantauit sua dextera. Tres filii eius sunt gentiles iudei et christiani. Primi fuerunt gentiles usque ad abraam cui dominus primo dedit. circumcisionem. et isti petebant pro vinea id est pro sancta ecclesia. quibus dedit curuum et rectum id est declina a malo et fac bonum. et non habebant aliud preceptum. Secundi fuerunt iudei ut ab abraam ysaac et iacob et omnes iudei petebant pro vinea ut scilicet ipsi essent domini totius mundi. et dedit eis viride et aridum id est diliges deum et proximum tuum sicut teipsum. Tertii sunt christiani. et hi per tertium filium figurantur. quibus dedit vineam et omne quod est subtus terram et super terram id est gratiam in presenti et gloriam in futuro. Et pater qui nobis sic diuisit vineam recessit ad celum et modo contendunt gentiles iudei et christiani. Sed pater reliquit nobis suam imaginem id est memoriam dominice passionis in altissimo sacramento. Sed pueri sagittant imaginem patris videlicet gentiles non obseruantes mandata eorum. scilicet declina a malo et fac bonum. Similiter iudei sagittant

rij

patrem mandata
domini
facit
et ipse
omnis
Dicitur
perdet
animum
viam
non esset
Seco be
it id co
David in
moraliter
tam et sic
Secundus
vinea qu
i carnis
parantur
Dixit
me quoniam
dignitate
ut dicitur
um in v
tunc q
impuler
pater e
vnde be
non dicit
per tim
Luceo t
vinea p
scilicet
tunc om
te sag
quod o
liber
romana
im o
illa e

Sermo

patrem et offendunt quia non seruant mandata patris. videlicet. Diliges dominum deum tuum et primum tuum sicut teipsum. Et ideo amiserunt vineam et ipsi iudei dederunt sententiam perditionis vinee per seipos dicentes illud Math. lxi. euangeliste: Malos male perdet et locabit alijs agricolis vineam suam. Sed nos christiani habemus vineam tanquam minor filius. et quod diu non offendimus deum habemus vineam. Sed heu de die in diem offendimus et ideo non custodimus. Unde dicit David in psalmo Vineam de egipto transfulisti. eiecisti gentes et plantasti eam. et sic patet primum membrum. Secundo dico quod anima hominis dicitur vinea quia debet praecidi et fodi. Unde in canticis canticorum ait anima Tempus putationis aduenit id est precisionis. Christus potest homo quicumque sanctus fuerit quin in vinea conscientie crescat aliquid superfluum quod meritum impedit. Nam homo aliquando offendit deum in verbo. in cogitatione. in operatione. quicquid per risum. superflua vero amputentur et per confessionem diligenter extirpentur ne vinea anime annihilatur. Item debet pastinari per memoriam mortis. Item debet fodi per timorem domini. unde dicit Sapiens Timor domini expellit peccatum tunc vinea praecisa pastinata irrigata et fossa incipit florere et gemmas producere et tunc omnes bestie venenole et immunda de fugiunt. ut dicit Plinius. Vineam quando floret fugit buso et serpens non sustententes odorem vinee. Tunc ait dominus in canticis canticorum: Descende in ortum meum ut viderem poma conuallium et inspicere si floruisent vinee

rñ.

et germinassent malapunica reuertere reuertere lunamius etc. Cum vero vinea nostra sit in tanta pulcritudine desiderat malignus spiritus extirpare et inde facere ortum olerum. Unde figuram legimus in .iiij. reg. Erat enim vir in terra israel naboth nomine habens vineam pulcherrimam quam videns rex iudeorum desiderans seum misit seruos suos ad naboth dicens: Da mihi vineam tuam ut faciam inde ortum olerum. Et ille respondens ait non dabo tibi vineam meam quia hereditas patris mei est. et tunc erit tristis valde sed postea venit iezabel mulier pessima et misit duos falsos testes et fecit naboth propter vineam suam lapidari. et sic rex iudeorum fecit de vinea ortum olerum. Ita spiritualiter naboth est homo fidelis habens vineam conscientie bone quam praeparauit et coluit velut vineam pulchram quam videt dyabolus desiderans de ea facere ortum olerum id est peccatorum. sed respondit fidelis Non dabo tibi vineam id est animam vel conscientiam meam per consensum malorum operum. Tunc iezabel id est dyabolica temptatio mittit occulte duos falsos testes mundum et propriam carnem que multa promittunt sed falsa dicunt. Et ideo per istos tres scilicet dyabolum. mundum et propriam carnem destruitur vinea et sic fit ortus olerum. seu fetidum. Tercio dico quod anima dicitur vinea quia sic vinea bene custoditur ita anima iusti debet bene custodiri. Unde dicit ipsa anima deuota in canticis. Posuerunt me custodem in vineis. Sequitur vineam meam non custodiuimus debemus vineam custodire. ne leo superbie intret.

ne porcus luxurie deuastet. ne uisus auaritie deuoret. Unde in psalmo. Exterminauit eam aper de silua. 7 singularis ferus depastus est eam. Unde demiant eam omnes qui pretergrediuntur uiam. et pisces bestias notantur peccata supra notata. Item debemus custodire ne vulpes dolositatis et inuidie comburent. De quibus legimus figuram in libro iudicum. Sampson fortissimus multos habuit inimicos qui eum libenter occidissent si potuissent. ipse uero accepit multas vulpes et ligauit faculas ardentes ad caudas earum et misit eas in vineas inimicorum suorum qui combusserunt omnes vineas. Ita fecit dyabolus inimicus humani generis uidentis quod non potest nos extirpare et occidere. quod angeli nos custodiunt. sed causa inuidie mittit vulpes fraudis et mendacii. et ligat eos ad ignem male concupiscentie qui currunt ad vineas conscientiarum nostrarum. Ideo ait anima in canticis. Lapite nobis uulpeculas que demolunt vineas nostras. Quarto anima deuota dicitur uinea: quod in ea sicut in uinea colligitur fructus qui est uinum eterne fructificationis quod homines letificat. unde dicit in psalmo. Et uinum letificat eorum hominum. de isto uino bone operationis deus honoratur et proximus emendatur. Unde ait in canticis. Bibi uinum cum melle et lacte meo: Lac est album et mel dulce et uinum nobile. Ita ista bona consolatio de qua dicit in psalmo. uxor tua id est anima tua sicut uitis abundans in lateribus domus tue. De hoc legimus figuram in libro iudicum in parabola. Ligna siluarum surperunt ut eligerent sibi regem. uenerunt ad uitem dixit: tu eris noster

res. respondit uitis: Nolo deserere nobilem fructum meum qui deum letificat et proximum edificat propter imperium uestrum. Ita debet quilibet fidelis homo et anima iusta facere. Cum mundus dicit impera nobis. id est exalta te honore mundi. Respondeat uitis id est bona anima nolo deserere fructum honorum operum propter honorem mundi. Ita et nos quo ad thema. Item in uinea mea et quod iustum fuerit dabo uobis.

Dominica in sexagesima. Sermo. liij.

Eli audiunt uerbum et retinent. afferunt fructum in patientia. Luc. viij. Nota sicut uideamus in naturalibus. quod quilibet agricola qui bene uult seminare debet tria considerare. Primum est tempus quando debet exire ad seminandum. Unde dicit Ecclesiastes. Omnia tempora tempus habet: Si enim uellet in hieme linum seminare forte non cresceret. Secundo debet esse diligens ita quod propter pigritiam non dimittat seminare. Unde sapiens. Qui propter frigus id est propter pigritiam non uult arare si perit non debet sibi dari. Tertio debet esse paciens. Nam ait iacobus. Agricola aspergit semen in agrum et expectat rorem matutinum et ymbrem serotinum. Ista tria habuit Christus seminator uerbi dei. Nam primo notauit tempus de quo prophete predicabant et illud tempus bene considerabat quoniam exiuit de celo et uenit in mundum. ut ipse ait in euangelio. Exiui a patre et ueni in mundum. Item habuit diligentiam. quia ut ait Mareus. Lustratus ciuitates et castella

Sermo.

circumit vt pdicaret Tercio fuit paci
 ens quia multotiens pharisei et iudei
 audiebant verbū eius vt caperent ie
 sum in fermōe. sed ipse paciēter respō
 dit. et ista tria notātur in hoc euange
 lio. Cum turba plurima cōueniret
 et de ciuitatibus pperaret ad iesum
 dixit p similitudinē Exijt qui seminat
 seminare semen suū. et dum seminat
 aliud cecidit secus viam. et conculca
 tum est et volucres celi comederunt
 illud. et aliud cecidit supra petram et
 natū aruit. qz nō habuit humorem et
 aliud cecidit supra spinas et simul ex
 orze spine suffocauerūt illud. et aliud
 cecidit in terram bonā et exortū fecit
 fructū centuplū. Hec dicēs saluator
 noster iesus clamabat Qui habet au
 res audiendi audiat Interrogabant
 eum discipuli eius que esset hec para
 bola ait. Vobis datū est nosse misteri
 um id est himlische zeichen. regni dei
 ceteris autē in parabolis vt vidētes
 non videant et audientes non intelli
 gant. est autē hec parabola. Semen
 est verbum dei. qui autē secus viā. hij
 sunt qui audiūt. deinde venit dyabo
 lus et tollit verbum de cordib⁹ eorū
 ne credentes salui fiant. Nam qui su
 pra petra hij sunt qui audiunt et cum
 gaudio suscipiunt verbū dei. et hij ra
 dices nō habēt qz ad tempus credūt
 et in tpe temptatiōis recedūt. quod
 autē in spinis cecidit. hij sunt cum au
 dierint a sollicitudinibus et diuicijs et
 voluptatibus vite euntes suffocātur
 et nō referūt fructum. qd autē in terrā
 bonam hij sunt qui in corde bono et
 optimo audientes verbū dei retinēt
 et afferūt fructum in paciētia. Et hoc
 est euangelij. Circa qd est sciendū

xij.

qz verbū dei est audiendū. qz prote
 git. est retinendū. qz illuminat. est re
 petendū. qz sanat. est custodiendum
 quia mundat. Primo dico qz verbū
 dei diligenter est audiendū. qz prote
 git. sed peccator nō audit. quia aures
 obturat ad modū serpentis. De quo
 in Ps. Furoz illis sicut serpentis rē.
 que nō exaudit vocem incantantiū.
 Nam qm serpens sedet in fouea et ma
 gister dulciter canit cū fistula vt eam
 rapiat. vnam aurē obturat. cum cau
 da aliā ponit ad terram vt nō audiat
 Ita facit peccator qm predicator ver
 bū dei canit sua dulcissima fistula pro
 mittens dei misericordiā nō audit sic
 serpens. qz cauda promissiōis et spe
 longe vite obturat vnam aurē Et cū
 terra id est cū terrenis occupatiōib⁹
 obturat aliam aurem. et sic surdus est
 et ideo non ptegit eum. nec animam
 a temptatiōe dyaboli verbū dei ve
 lut gladius educit. Unde apls. Acci
 pite gladium qd est verbum dei. Cū
 legim⁹ figuram in libro Esdre. qz hie
 rusalem ciuitas lenissima fuit a nabu
 chodonosor destructa ppter peccata
 habitantiū in ea. Locut⁹ est domin⁹
 verbum ad esdrā pphetā dicens
 Conuoca in verbo meo filios israel
 et edificetis ciuitatem. et cum edifica
 bitis tenete gladiū in manibus vris
 et hoc ppter insidias inimicorū. vna eī
 manu laborabāt. et cum alia manu te
 nebant gladiū. Ita spiritualiter ciui
 tas hierusalem est pscientia hominis
 quia hierusalem ciuitas pacis dicitur
 sed destruit a nabuchodonosor per
 consensum id est malā inspiratiōem.
 Locat igitur dñs pdicatorez dicēs
 Conuoca dispersos israel p verbum

Sermo:

p̄dicatiōis. vt p̄ penitentiā reedificēt
 ciuitatem destructā. i. conscientiā. et
 q̄n penitentiā reedificat peccator. de
 bet in vna manu gladiū tenere id est
 verbum dei. vt quidquid ibi audie
 rit semp̄ attendat cum temptatio ve
 nit dyabolice fraudis p̄ponat gladiū
 vbi et cū alia manu operetur opera
 vtilia et bona vnde vniat ⁊ paup̄ib⁹
 tribuat. Unde ait Ap̄ls: Bonum est
 homini operari aliquid boni operis
 vnde habeat q̄ tribuat necessitatem
 patienti. et sic patet primū. Secūdo
 dico q̄ verbum dei est retinendū. qz
 illuminat: Unde dicit in ps̄. Lucerna
 pedibus meis verbum ⁊ lumen semī
 tis meis. Sed heu peccator est cecus
 qz ita cito ponit pedē suū in luto sic
 in mūdo loco. id est affectum ita cito
 ponit ad peccata immunda sicut ad
 opa bona de quibus d̄: Hieremie.
 Erzauerunt ceci in plateis. polluti
 sunt sanguine. i. peccato. Talis cec⁹
 peccator: si accipit verbum dei illumi
 nabit oculum cordis vt patz in ps̄.
 Declaratio sermonū tuorū illuminat
 ⁊ intellectū dat paruulis. Multi nāqz
 sunt qui se p̄mittunt et vouerunt se
 ad sanctū iacobum v̄l ad alias remo
 tas p̄tes. vt accipiāt lumen corpora
 le cum sint debiles et non curant aīe
 debilitatem. q̄ autē verbū dei lumen
 sit oculorum siue lucerna legim⁹ figu
 ram in Exod. vbi d̄. Fac mihi taber
 naculū de lignis nobilibus et auro et
 argento et pones in eo lucernā cū su
 forijs aureis. vt qui ingrediunt̄ vide
 ant. Item p̄cepit nobis d̄ns vt facia
 mus sibi tabernaculū de lignis nobi
 lib⁹ videlicet de cipresso humilitatis
 de cedro caritatis ⁊ de oliuo pietatis

xiiij:

et de auro fidelitatis: et de argēto ex
 emplaritatis. et ibi habeāt lucernam
 cordis. et illā accendāt de verbo dei
 tatis. Sed heu iam multi sunt quoz
 oculi mentis sunt ceci et caliginosi q̄
 nō possunt videre lucernā in templo
 Sicut legimus de heli sacerdote in
 primo Reg. Quē percussit d̄ns p̄pter
 peccata filioz suoz qui sibi fuerūt in
 templo p̄sentati et ip̄e non p̄dicauit
 eis nec correxit. p̄pter hoc percussit eū
 d̄ns q̄ nō poterat videre lucernam
 in templo. Ita multi sunt sacerdotes
 in ecclesia qui lucernā verbi dei non
 accendūt et si verbis accendūt exem
 plis malis extinguūt ⁊ sic patet scdm̄
 Tertio dico q̄ verbum dei diligētē
 est repetendū qz sanat. vñ ait in ps̄.
 Dixit verbum suū et sanauit eos. qz
 est medicina anime: Unde legimus
 hystoriā q̄ plato magister phoz vo
 cuit aristonem discipulū suū quō de
 beret in facie hominis iudicare p̄ple
 tionem. et postea vidit quendā diuī
 tem hominē valde sibi familiarem in
 cui⁹ aspectu tria iudicauit vicia vide
 licet ip̄m esse furem: ip̄m esse mēdacē
 et ip̄m esse luxuriosum. Ita tria vicia
 nunq̄ poterat experiri q̄ faceret ea:
 Fecit igitur hominē istum depingere
 tam in colore q̄ in apparentia et q̄ in
 statura. et illam imaginē portauit ad
 suū magistrū platonē dicens. Reue
 rende magister multa didici a vobis
 et nunq̄ in aliquo sum decept⁹ p̄ter
 hoc q̄ nō inueni in illo homine cui⁹
 imaginē hic habeo depictam qz ip̄m
 ad vos ducere nō poterā. Respondit
 plato Sicut ego video tu non es de
 ceptus quia talis homo cuius hec est
 imago habet hec tria vicia. Ideo q̄re

Sermo.

ab eo qualiter se habeat ille vero re
uersus ad hominē indicauit sibi oia q̄
acciderant Respondit talis hō aristo
teli Magister vos vez dicitis ex com
plexione mea bene et vez iudicatis.
habeo em̄ istas tres malas conditio
nes naturaliter. sed ratio mea que re
gnat in regno anime vincit illa quia
tam multa audio dicere et pdicare de
virtutibus q̄ vicijs resistere volo. et
ideo ostendā vobis occulte quō resi
stam. qui dixit eū in cubiculū suum
dicens. Ecce cū me inuadit ignis ma
le p̄cupiscentie pono me nudo corpe
ad lapidem istū frigidū donec ignis
male cōcupiscentie extingatur. Itē
cū me inuadit ista mala conditio q̄ li
benter subtraherē res alienas. Ecce
p̄cutio manus meas ad illā statuam
et sic recedit. Item cū me inuadit mē
daciū seminare verba discordie inter
homines. fugio consortia hominū et
mordeo dentibus meis ad statuam
istam donec recedat a me: et ideo sum
infirmus in corpe et sanus in anima:
et hoc audiui in pdicatiōe q̄ melius
est hoīem esse infirmū et in vitā eter
nam intrare q̄ esse sanū et cōdemnari
Et hoc p̄bat xpc̄ in euāgelio Math.
Si manus tua vl' pes tuus scandali
sate abscide eum et projice abs te.
Melius est tibi claudū vel debilem in
vitam eternā intrare q̄ duos pedes
vel duas manus habentē mitti in ge
hennā ignis. ergo verbum dei sanat
hominē in anima. et sic patet tertium
Quartū verbum dei est fideliter ope
reimplendū. q̄ sanat hoīem in aīa et
mundat. Isaie. i. Lauamini mūdi esto
te et auferte malas cogitatiōes vras
ab oculis meis. Nam peccata faciūt

143
Fij.

hoīem in aīa immundū sed verbū dei
lauat eum et mundat. Quis legim⁹
figurā: iij. Reg. q̄ latrunculi exierūt
de terra syrie ad terzam israel. et ca
ptabant puellam et duxerūt eam ad
vxoīem naaman in seruitiū. Iste naa
man erat diues et leprosus et immū
dus. dixit igit puella. Etinā esset do
minus meus in terra nostra vbi est
p̄pheta heliseus ipm bene sanaret. qd̄
audiens naaman venit cū magno co
mitatu ad p̄phetam heliseū et petiuit
vt sanaret eū. Respondit p̄pheta. di
co tibi ex verbo domini Elade et laua
re septies in iordane et saluaberis qui
fecit scdm̄ verbum p̄phete et sanat⁹
est Ita moraliter peccator est leprosus
et immundus in anima coram deo et
angelis Tunc puella id est inspiratio
diuina dicit ei in conscientia. vade ad
ecciam et ibi inuenies p̄phetam dñi
verbū dei pdicantē et quidquid tibi
dixerit hoc fac. Et tūc sacerdos predi
cans verbū dei dicit peccatori lepro
so in aīa. Elade lauare septies in ior
dane id est exerce te in septem ope
ribus penitētie habeas p̄tricionem.
Et primo qñ lauas te habeas puram
confessionē. Et scdo qñ lauas te habe
as satisfactionē. tercio qñ lauas te
habeas deuotā orōnem. quarto qñ
lauas te habeas ieiuniū. et quinto qñ
lauas te habeas castigatiōes. et sexto
lauas te dando elemosinā. et septimo
qñ lauas te habeas firmū p̄positū nō
peccare amplius et capiat aīa tua pri
stinam graciā quā amisisti. et sic patet
q̄ verbum dei protegit. illuminat. sa
nat et mundat.

Sermo.
Dominica in quinta
gesima. Sermo. xiiij.

Ascendit dñs ab hierusalē
in iericho et cecus sedebat
secus viam. Luc. xiiij. No
ta q̄ ante peccatū. ade et eue genus
humanū habuit tres magnas digni
tates. Primo habuit sapientiā et intel
lectū. ideo adam anteq̄ peccauit co
gnouit omnē cursum stellarū ⁊ omēs
virtutes herbarū. et omib⁹ animalib⁹
dedit sua ppria nomina. Secūdo habu
it pulcritudinem in anima. Nam si
non peccasset homo tamdiu in para
diso vixisset quo ipm deus cū anima
et corpe ad celum transfuisset. et q̄si
iam fuit clarificat⁹. Tertio habuit lo
ci eminentiā. q̄ si pulcrior loc⁹ fuisset
sub celo q̄ paradysus deus hoīem im
posuisset. in tantū hoīem dilexit quē
ad suam imaginē creauit sed has tres
dignitates amisit ppter peccatū. Pri
mo scz sapiam et factus est homo q̄si
stultus obscuratus est intellectu. ideo
quali cecus nō cognoscit viam veri
tatis. Amisit pulcritudinē et fact⁹ est
monstrū in corpore et in anima. Ami
sit loci eminentiā qz expulsus est de
paradiso cadēs in hanc vallem terre
nam miserie. Sed ista voluit dñs in
nobis cōfirmare p suam sanctissimā
passionē Et ideo voluit pati. conspu
i flagellari. et crucifigi. ⁊ de his fit men
tio in euangelio qd dixit iesus discipu
lis suis Ecce ascendimus hierosoli
mam et consummabunt omnia que
scripta sunt p pphetas de filio hoīs:
Tradetur em gentib⁹ et illudetur et
flagellabitur et conspuetur Et postq̄

xiiij.
flagellauerunt occident eū. et terciā
die resurget. Et horū intellexerūt ni
hil. Erat autē verbum istud abscondi
tum ab eis et non intelligebant vtrū
diceret de eo an de alio q̄ nō dum ha
bebant spūm sanctū Et factum est cū
a ppinquaret iericho cecus quidā se
debat secus viam mendicans. Et cū
audiret turbam ptereuntē interroga
bat qd hoc esset. et dixerūt ei qd iesus
nazarenus hoc esset. Et clamabat di
cens. Iesu fili dauid miserere mei. Et
qui preibant increpabant eū vt race
ret. Ipe multo magis clamabat Iesu
fili dauid miserere mei. Stans autem
iesus iussit illum adduci ad se. et cum
a ppinquasset interrogabat eū dicens.
Quid vis vt faciam: at ille dixit. dñe
vt videam lumen. et dixit ei. respice.
fides tua te saluum fecit Et confestim
vidit et sequebat. eum magnificans
deum et omnis plebs vt vidit dedit
laudē deo ex isto miraculo. et sic prz
euāgelii. Fit autē mentio quo ad the
ma. Cum descendisset iesus ab hieru
salem cecus sedebat secus viam. Le
catio primo fit p fumū. scdo p infirmi
tatem aliq̄. tercio p puluerē. quarto
p fetorem. Primo excecatio fit per fu
mum p quem notatur supbia nā quā
to magis fumus se in aerem eleuat tā
to magis deficit Unde in ps. Impij
autē mox vt honorati ⁊ exaltati fuerit
quēadmodū fumus deficient: Qu
legimus figuram in libro iudicij. Ibi
melech princeps iniquus succendit
igne opidum thobeth. et p fumū ho
mines excecati et expulsi fugerunt in
vnam turrim propter fumū sed abi
melech ignem turri su pposuit vt per
fumū excecaret. et se in captiuitatem

Sermo:

daret. sed quedam domina fragmen
 mole piciēs in caput abimelech qui
 ppter fumū iacturam nō vidit. et ceci
 dit in mortem. Et cum se vidit mori.
 dixit in supbia ad armigerū suū. Sta
 sup me et interfice me. ne a femina di
 car occisus. Ita moraliter thobet cūi
 tas significat sanctitatem vite ubi aia
 inhabitat. sed venit abimelech id est
 dyabolus volens fumo supbie aiam
 excecari sicut ipse excecatus est. et in
 illo fumo multi sunt excecati. sed viri
 fideles ad turrim contemplatiōis fu
 gientes. i. celestia cōsiderātes. piciūt
 lapidem penitētie. in quo abimelech
 supbum occidunt: vñ Ambro. de mo
 rib⁹ hoim. Una scintilla celestis gau
 dij considerata omnē supbiā a se pū
 ciunt. et igne claritatis celestis se cla
 rificant vt deū cognoscant. et sic pēz
 primū. Secūdo excecatio p infirmi
 tatem corpalem vt in ipso manifesten
 tur opa dei vt patet de illo ceco nato
 ubi discipuli dixerūt dñe quis pecca
 uit. hic aut parentes eius vt cec⁹ na
 sceret dixit dñs neq; hic peccauit ne
 q; parentes eius sed vt manifesten
 tur opera dei in illo: Et p illam cecita
 tem notatur p̄suetudo peccatorū que
 excecatur intellectū hoīs vt non cogno
 scat suā nobilitatē. vt filij israel. Nam
 qñ homo diu stetit in niue vel in cla
 ro sole et intrat domum. tunc stat diu
 quasi cecus nihil videns donec ista
 imaginatio albedinis vel claritatis
 abscedat. Ita cōsuetudo peccandi in
 qua homo naturaliter inclinatur exce
 cat aiam suam in exeundo ad domū
 eternam qd non pōt videre suū crea
 torem. vt patet de vespertione qui
 nō volat nisi in nocte. ppter debilitatē

xiiij.

oculorū suorū. Ita peccator magis de
 lectatur in tenebris peccatorū q̄ in lu
 ce veritatis. Huius legim⁹ figuram
 in Exod. q̄ moyses filios israel de te
 nebroza regione egiptiorū ad terram
 p̄missiōis duxit. et dñs pluit illis man
 na. sed populus fuit tam cecatus per
 cōsuetudines egiptiorū q̄ dixerunt.
 Utinā essemus in egipto ubi sedeba
 mus sup ollas carnū rē. Ita morali
 ter filij israel in egipto sunt p̄pau in
 hoc mūdo in peccatis excecati. Sed
 diuina gratia volens eos ducere de
 tenebris vicioz quib⁹ aia excecatur
 inspirat eis vt exeat p penitentiam
 sed ipi magis diligunt tenebras q̄ lu
 cem. vt vespertilio et magis delectā
 tur in peccatis carnalibus q̄ virtuti
 bus spūalibus. Et ideo dicūt cū filiis
 israel. Utinā essemus in egipto id est
 in tenebris vicioz. Unde Aug⁹ in so
 liloquio. Plumen viridicum illumi
 nans omnē hoim venientē in hunc
 mundū. tu es sol verus illuminās ce
 lum et terram: Et tenebrosis oculis
 quos peccata excecauerūt in tenebris
 assueti tenebras diligūt. ideo ad eter
 nas tenebras ibūt. Ideo hodie bene
 p̄nt dicere cū ceco et clamare Domie
 vt videā lumen Tertio dico q̄ aliqui
 excecant p puluerē auaritie que ho
 die in eccia multos excecavit. Et cō
 queritur dñs p p̄phetam Isaiā. quis
 est cecus nisi seruus meus me non co
 gnoscēs ppter puluerē terrene cupi
 ditatis De ista excecatiōe legimus fi
 gurā in Exod. q̄ pharao instituit ma
 los hoies sine misericordia exītes vt
 cogerēt filios israel ad congregandū
 lutū vt facerēt lateres. et vt colligerēt
 paleas et sic vexabant eos sine omni

Sermo:

miseriordia ppter qđ p̄cussit domi-
nus egiptum tenebris tātis qđ hoies
nō videbant p̄prias manus. nec vn⁹
alterū et tenebre erant ita spisse qđ po-
terant palpari. et sic plagauit eos cū
tenebris cecitatis. Ita dñs sanctam
ecciam ex quo vnus alteri nō compa-
titur sed ad colligendū lutū et pulue-
rem terrenaz rerū eos cōpellit pha-
rao ppter qđ de⁹ eos excecavit in spi-
ritualib⁹ et in temporalib⁹. qđ frater
fratrem nō cognoscit. nec pater filiū.
nec filius patrē. nec mater filiam. nec
filia matrē. ideo tenebre densate sunt
et palpabiles sup̄ vniuersam terram.
vnde Aug⁹. **D**iffaciabilis cecitas
auaritie que nunq̄ implet. nec p̄rio
fidem seruat. bona vidue rapit et pu-
pillo falsum testimonium p̄fert. occu-
pat rem mortui et nō cognoscit se mo-
riturū ppter cecitatē sue intelligentie
Quarto aliqui cecant p̄ fetorem vel
immunditiā p̄ quā significat luxuria
vnde legim⁹ figurā in libro Iudicū.
qđ sampson dilexit daldam mulierē
pulcrā valde que ip̄m decepit et ca-
ptus ambos oculos p̄didit. Ita hō
luxuriosus execat cap⁹ a dyabolo:
nam p̄didit oculū dextrū cū quo dēt
celestia desiderare p̄dit sinistrū cum
quo debet eternas penas cōsiderare
Itē excecavit peccatum luxurie illos
duos senes qui susannā ad mortē iu-
dicauerūt qđ sup̄ caput illi⁹ probe mu-
lieris iudicauerūt. vnde Daniel ait
illis. Species illius mulieris exceca-
uit vos. ideo heu multi sunt iam ceci
in sancta eccia. ergo necesse esset cla-
mare Iesu fili dauid miserere mei vñ
iesus. Quid vis vt faciā tibi. dñe vt
videā lumen. Sicut em̄ quadruplex
est cecitas ita quadruplex est illumia-

xiiij.

tio cecitas Nam prima illuminatio
est facta ceco. de quo legit in euange-
lio Iohānis. qđ xpc accepit de spuro
ip̄ius benedicti oris. et miscuit cū ter-
ra et linuit oculos eius di. Vade ad
natatoria syloe et laua. Quare fecit
xpc hoc certe ad nostrā doctrinā vt
qui fuerit excecatus p̄ puluerē avari-
tie. ponat puluerē sup̄ oculos cordis
vt habeat in mente illud Beñ. Me-
mento hō qđ puluis es et in puluerē
reuerteris. Secūda illuminatio fit per
medicinā oculoz. de qua in Ispoca.
vbi iohānes vidit quendā cecum nu-
dum et pauperē ad quē ait vox diuina
Suadeo tibi a me eme aurū vt locu-
ples fias qz pauperes eme a me vesti-
mentū vt induaris. Itē eme a me col-
liriū et vngas oculos tuos vt vide-
as. Quid p̄ istū cecū nisi homo cecus
p̄ luxuriā qz p̄didit vestem innocētie
et lumen intelligentie. qui debet eme
re aurum castitatis vestimentū salutis
et colliriū virtutis et illud p̄t emere
pro tribus denarijs videlicet pro cō-
tritione cōfessione et satisfactiōe Ter-
tia illuminatio facta est p̄ fel vt patet
in li. Thobie cui angel⁹ dñi dedit cō-
filiū iuniori thobie dicens Accipe fel
piscis istius et vnge sup̄ oculos p̄ris
tui. qđ fecit et vidit. Ad istā cecitatē
accipit p̄suetudo peccādi vt qui fuit
cecus ex cōsuetudie peccatoz ponat
fel p̄ meditatiōez eterne damnatiōis
seu amaritudinis sup̄ oculos aie vt
visum recipiat. Quarta illuminatio
est de fide sicut p̄z de isto ceco d̄ quo
hodie ad quē dñs dixit. respice fides
tua te saluū fecit et cōfestum vidit. ita
spūaliter qui fuit ce⁹ vel excecatus
p̄ pctm̄ hūiliet se et vadat ad xpm̄ vt
illuminet. vñ p̄s. Accedite ad eū. r̄c.

Sermo!

In capite ieiunij:
Sermo. xv.

Quertimini ad me in toto corde vestro. Jobel. ij. Nota qd dñs creator oim creature aturaz est in oib⁹ virtutibus laudād⁹ tñ p̄cipue laudat illū. Ip̄e. propheta in duab⁹ virtutib⁹ videlicet in misericordia ⁊ iusticia. iusticia exercet in malis ⁊ obstinatis. et misericordia i ueris vñ dicit in ps. Misericordia ⁊ iudicium cantabo tibi dñe humano generi magis est necessaria misericordia q̄ iusticia. qz hō fragilis est et ad peccatum pronus sic ip̄e deus ait in Beñ: Dico qd cogitatio hoīs omi tpe p̄na ē ad malū. vult ergo suā misericordiā nobis impertiri qz sibi p̄p̄riū ē miseri. vocauit igit nos in themate predico Louertimini ad me in toto corde v̄ro. Itē vocat nos in euāgelio quod hodie legim⁹ rē: Dixit ihs discipulis. Lū ieiunatis nolite fieri sic ypochrite tristes. Extermināt em̄ facies suas. imacras ostendūt ⁊ depictas vt a p̄pareant hoibus ieiunantes. Ilmen amē dico vocis receperūt mercedē suam. Tu autē cū ieiunas unge caput tuū ⁊ faciē tuā laua ne videaris hoibus ieiunans. sed patri tuo qui est in abscondito. ⁊ p̄ tuus q̄ videt in abscondito reddet tibi mercedē. Nolite thesaurizari thesauros in terra vbi erugo ⁊ tinea demolitur. vbi fures fodiunt ⁊ furant. Thesaurizate vobis thesauros in celo. vbi nec erugo nec tinea demolit ⁊ vbi fures nō effodiūt neqz furant. vbi est thesaur⁹ tuus ibi est ⁊ cor tuū. ⁊ sic patet euange. Ergo quo

145
ad thema. Louertimini ad me in toto corde vestro p̄pter quatuor causas: primo p̄pter dei vocationem. scdo p̄pter moris certitudinē. tercio p̄pter peccati p̄suetudinē. q̄rto p̄pter meriti remunerationē. Primo dico qd deū debemus cito querti p̄pter dei multiplicem vocationē. vocat autē de⁹ peccatorem de statu malo ad statū bonum diuersis modis. vocat eū p̄ districti iudicij timorē sibi inspirando qd velit venire i die iudicij in sede maiestatis sue. ⁊ ip̄m peccatorē iudicare ad eternā penā. ⁊ cōuersum remunerare ad eternū gaudiū vt Mat. Lū venerit filius hominis in sede maiestatis sue rē Itē vocat ip̄m p̄ suos p̄dicatores q̄bus ait Itē in orbē vniuersum p̄dicatē euāgelij omni creature. p̄dnam agite appropinq̄bit regnū celoz. item dicit Ihs. Llama ne cesses q̄si tuba exalta vocem tuā ⁊ annuncia p̄lo meo scelera eorum. Item vocat ip̄m per suam paciētiā ip̄m diu expectādo. vnde ap̄ostolus. p̄ paciētiā christi expectat te vt accedas cum fiducia ad thronum gratie. Item vocat nos per tempis abbreviationem quia tēpus sepe abbreviatur qd moritur ante tempus ⁊ illud tempus nobis concessum est causa cōuersionis vt patet in ap̄oc. per figuram vbi legimus qd iohānes predicauit laodicēnsib⁹ in regione iuxta ephesum et ip̄i nolebant suam p̄dicationem audire et conuerti ad dñm. tūc angelus domini venit et stetit supra mare habens lapidem molarē in scapulis suis: ⁊ dixit ad beatum iohānem. Ecce iohannes taliter submergetur peccator sic lapis iste. ⁊ in mare proiecit lapidem cum tanto

impetu q̄ totum mare mouebatur.
 Hanc autem figuram ostendit ange-
 lus et scripsit iohannes ad peccatoꝝ
 cōminationem vt deberet predicari
 quia tempus penitendi post hanc vi-
 tam haberi nō potest saltem ad spaci-
 um vni⁹ hore sed immediate i ictu oculi
 submergent. hoc idem patet in p̄s
 vbi ait p̄pheta. Dimeristi eos dñe in
 mare p̄demnationis sicut plumbum i
 aquis vehemētib⁹. Item vocat dñs
 pctōrem misericordiam p̄mittendo. vnde
 ait Jere. Elade ad orientem ⁊ occide-
 tem et clama. O aduersarij israel. i.
 o anima peccatrix tu peccasti. p̄tra tu-
 um creatorē sub omni ligno frondo/
 so. sed reuertere p̄ p̄niam et ego susci-
 piam te dicit dñs dñs. Omne tem-
 pus quo nō de deo cogitasti hoc co-
 gita te p̄didisse Jere. O q̄ magna ē mi-
 sericordia dei q̄ pctōrem conuersum
 nō minus diligit q̄ eum q̄ nunq̄ pec-
 catū vel maculā cōtraxit. Jero. Ue-
 ra p̄niam est secund⁹ baptisim⁹. q̄ sicut
 homo renouatur a pctō in baptisimo
 ita et p̄ penitentiā x̄ps a sua natiuita-
 te vsq̄ ad passionē duram p̄niam fe-
 cit vsq̄ ad finem vite. ergo debemus
 primo conuerti ad dñm quia ip̄e vo-
 cat nos multipliciter. ⁊ tm̄ de primo
 Secūdo debemus conuerti ad dñm in
 toto corde n̄ro cito p̄pter pcti p̄suetu-
 dinem vnde dicit Bern. Difficile sur-
 git ad conuersionem quem terrena mo-
 les cum mala p̄suetudine p̄mit. vnde
 in p̄s. Iniquitates mee supergressę
 sunt caput meum: et sicut onus gra-
 ue grauate sunt super me. De quo le-
 gimus exemplū de quodā heremita
 q̄ exiuit elusum ⁊ vidit quendā hoiez
 fasciculū signoz colligentē et leuauit

et leniare nō poterat p̄pter magnitu-
 dinem. et sic plura ligna addidit do-
 nec pond⁹ ligni ip̄m o p̄pressit. quem
 iste signat nisi peccatoꝝ. Nota q̄ iste
 peccatoꝝ p̄suetudinarius est q̄ pctm̄
 facit et aggrauat aiaz. ⁊ quāto magis
 anima aggrauatur. tantomagis ad-
 dit peccata peccatis donec sub onere
 peccatoꝝ anima submergatur et op-
 primitur. Debem⁹ igitur deponere
 onus peccatoꝝ p̄ penitentiā ⁊ nō
 addere per culpam. quia difficile est
 p̄suetā relinquere. cuius habemus fi-
 guram in. 5. Reg. ibi legimus q̄ qui-
 dam vir nomine semey peccauit p̄tra
 dauid qui ipsum expulit de regno et
 exhereditauit. sed regnante salomōe
 pro dauid patri suo ⁊ ille salomon fu-
 it rex clemens accepit eum in gratiā
 et restituit sibi hereditatem pacto q̄
 non deberet semey trans torrentem
 cedron ire: sed si transiret moreretur:
 sed semey ex consuetudine non pote-
 rat dimittere quin transiret cedron.
 Quod percipiens salomon misit ser-
 uos suos qui ipsum occiderunt.
 Ita moraliter p̄ semey nota pctōꝝ
 p̄suetudinarius qui peccauit dauid
 id est in deum patrem in diuinitis qui
 ipsum expellit d̄ regno eterno. sed re-
 gnante salomone. i. x̄po qui ē rex pa-
 cificus faciēs pacē inter deū ⁊ pctōꝝ
 recipit pctōꝝ penitentē ad grām
 ⁊ restituit eū in gradū pristinum: sed
 peccatoꝝ accepit p̄ceptum ab eo vt
 non transgrediatur cedron id est p̄-
 p̄ta euāgelica. s̄ maneat in hierusalē
 .i. in statu p̄nīe Sed cū pctōꝝ p̄ceptū
 transgreditur in consuetudine pecca-
 toꝝ antiquoz. tunc tēpore mor-
 tis mittit christus suos famulos id ē

Sermo

.Ev.

tortores qui ducunt cum ad supplicium
 7 sic homo multoties cadit ex consuetu
 dine ideo debet homo sepe p[ro]uerti. vñ
 ait Iero. Sicut ethiops difficile p[ro]
 mutare pellem suam. ita p[ro]uerti consuetu
 dinarius statum suum r[ati]o. Tercio dis
 co q[uo]d homo debet p[ro]uerti p[ro]pter mor
 tis incertitudinem. vñ Ber[thol]m. Nihil
 certius morte 7 nihil incertius hora
 mortis. vñde ait Poeta. vñde vsus
 Hoc scio q[uo]d morior vbi quomodo ne
 scio q[ui]n. Sepe em̄ homo cadit impro
 uise in foueam mortis dum non sperat
 Exemplum in naturis rex de quoda
 boie qui ambulabat per heremum cui
 occurrit unicornis ipsum volens suo
 cornu occidere trudes penes cor ho
 minis. 7 ille retrogradiens 7 antea se
 defendens quantum potuit donec retro
 gradiendo cecidit in foueam valde
 profundam in cuius medio creuit ar
 bor super quam in casu remansit sub
 ter ip[s]um in fundo fouee erant serpen
 tes et bufones capita erigentes casus
 istius expectantes 7 de muro exierunt
 duo mures vnus alb[us] 7 vnus niger
 arborem illam corrodentes. et in ar
 bore creuerunt pulchra poma et ille
 apprehendit poma et comedit et ob
 litus omnis doloris videlicet vnicoz
 nis superius stantis. inferius bufon[is]
 et serpentium et muru[m] corrodentiu[m]
 donec arbor cecidit. et ille in foueam
 corruit et serpentes 7 bufones. deu
 rauerunt eum. Ita moraliter vnicoz
 nis est mors que est horribilis nulli
 parcens nec diuiti nec seni nec paupi
 nec iuueni querens ho[mo]em interfice
 re. sed homo se defendit in quantum
 potest. Si em̄ sentit venire vnicor[ne]m
 a. mortem cito querit medicinam mor

tis. et fouea est sepulcrum in quo sedet
 serpentes et bufones morte ho[mo]is ex
 pectantes. sed sedet homo in arbore
 fragilitatis humane qua[m] duo mures
 corrodunt. i. dies et nox videlicet alb[us]
 est dies et niger est nox. sed poma in
 arbore sunt deliciae mundi que ho[mo] acci
 pit et obliuiscit mortem et fragilitatem
 sue nature donec cadat in foueam se
 pulture 7 deuoret a serpentib[us] 7 bu
 fonibus. ideo debem[us] p[ro]uerti cito q[uo]z
 nescimus quando mors veniet. Quar
 to dico q[uo]d debem[us] cito p[ro]uerti ad d[omi]n[u]m
 p[ro]pter precij remunerationem et ad p[ro]
 merendam gloriam. vñ ait dominus
 Isa. Conuertimini ad me et salui eri
 tis et ero vester domin[us] in eternum.
 ip[s]e em̄ stat ad recipiendu[m] nos in gra
 tiam vt pat[et] Luce. qui dixit ad p[re]m
 Pater da me portionem meam que
 mihi contigit et illam consumpsit in
 uniliter viuendo luxuriose 7 venit in
 tantam inopiam q[uo]d cupiebat saturari
 de siloquis quas porci comedebant
 et nemo illi dabat at ille est intra se.
 Couertam me ad patrem meum vt
 me recipiat tanq[uam] vnum ex mercena
 rijs. Et pater fecit quattuor filio suo
 primo statim obtulit sibi: secundo
 honorabiliter suscepit. tercio vestime
 ta pristina restituit. quarto anulo au
 reo eum ornauit. Ita moraliter fili[us]
 prodigus est p[ro]uerti p[ro]sumens patrimo
 niu[m] suu[m] gratie 7 vite eterne in p[ro]p[ri]is
 7 e seru[us] dyaboli pascens porcos id e
 p[ro]p[ri]a. ait intra se Couertam me ad p[re]m
 meu[m] celeste[m] 7 p[ro]p[ri]a gram 7 mias. tunc
 p[ro]p[ri]a celestis q[ui]tuor facit. p[ro]p[ri]o obtulit
 eu[m] in gram recipi[en]do. vñ al[ia] q[ui] p[ro]p[ri]a
 festinat p[ro]p[ri]am recipe a reatu absol
 uere cu[m] couertitur puro corde. quia
 d. ij.

Sermo!

plūs cruciat eū compassio miserie q̄
sitis in cruce. Secūdo honorabilē acci/
pit: vñ ait Iero⁹. Reuertere ad me
o aia peccatrix ⁊ ego suscipiā te. Ter
cio vestē innocentie p̄ditam restituit
vñ ait aia deuota p̄uersa ysa. Induit
me dñs vestimento salutis. Quarto
anulū aureā in manu tribuit in signū
dilectionis eterne. qz sicut anulū nō
habet finē. ita dilectio dei debet esse
eternalis. in sinistra manu quia ibi est
vna vena q̄ t̄agit cor. ita talis p̄uer/
sus ad dñm quē benigne suscepit in
grām debz deū p̄cordialiter diligere
ideo quo ad thema. Couertimini ad
me in toto corde v̄ro cito p̄pter mul
tiplicē vocationē p̄pter pctōz cōsue/
tudinē: p̄pter mortis incertitudinem
⁊ p̄pter p̄mij remunerationem.

Feria sexta. Sermo. xvi.

Erce dem habebitis apud
p̄rem q̄ in celis est. Nos vi
demus in naturalibus q̄ qñ aliq̄ reli
gio plena est latronib⁹ in tra viam trā
seuntib⁹ insidiant ⁊ spoliāt. vel qñ
terra impenetrabilis est p̄pter pfun/
da flumina et paludes tunc rex sapiēs
illi⁹ regionis ordinat aliquos hoies
q̄ accipiūt boletū vel passagiū a tran
seuntib⁹ vt possint viā tutā a latroni
bus facere ⁊ vias pfundas planas ⁊
trāsitorias seruare. ⁊ q̄ tūc boletū ha
bet ab illis quos rex ordinauit acci/
pit signū quo ille liber ⁊ tutus p̄ oēm
regionē vadit. ita fecit salomon rex sa
piens vt patet. 3. Reg. ⁊ sic de nobis
sp̄ualiter in tpe mortis oportet aiam
cuiuslibet hominis ambulare vias ple
nas latronib⁹. i. dyabolis q̄ insidiāt

¶ xvi.

homi tpe mortis ⁊ cōsiderant viam
egressionis tanq̄ latrones. ita postq̄
egressa est aia via valde ē lutola ⁊ te/
nebrosa vtz in ps. Fiat vie eoz tene
bre ⁊ lubricū. Itē rex salomon. i. xps
rex sapiētissim⁹ vt dicit āpls. In eo
reconditi sunt oēs thesauri sapientie
ordinauit in hoc mūdo paupes q̄ ex
pte ip̄ius colligere debēt passagium
videlicz vnegelt p̄ elemosinā. ⁊ q̄cum
q̄ eis dederit portat secū signum tpe
mortis. ⁊ ille secure vadit ad portam
salutis ⁊ nullus latro. i. dyabol⁹ nocet
ei nec viā lutosam ambulat. qz elemo
sina et p̄nia viam tutā et planā faciūt
vtz in hoc euāgelio. Dixit iesus di
suis Aludistis qz dictū est antiquis di
liges p̄ximū tuū et odio habebis ini
micū tuum. quia diligis amicū tuum
Ego at dico vobis. diligite inimicos
vestros benefacite his q̄ oderūt vos
et orate pro persequentibus et calū
niantibus vos. vt sitis filij patris ve
stri qui in celis est et qui solem suum
oriri facit sup bonos et malos et plu
te super iustos et in iustos. Si em dili
gitis eos qui vos diligūt quam mer
cedem habebitis nonne publicani
hoc faciunt. et si salutaueritis fratres
vestros tantum quid amplius facie
tis: nonne et ethici hoc faciunt vel
haddregers Nam se non alios valet
ardens ethna cremare. sic se nō alios
inuidus vrit homo: Ethna est mons
quidam ardens in sicilia Estote ergo
perfecti sicut et pater vester celestis
perfectus est. attendite ne iusticiam
vestram faciatis coram hominibus
vt videamini ab eis. alioquin nō ha
bebitis mercedem apud patrem ve
strum qui in celis est: Cum ergo facis

elemosinam noli tuba canere ante te sicut ypochrite faciu. ut in synagogis et in vicis ut honorentur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te enim faciente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua ut sit elemosina tua in abscondito et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi mercedem eterne retributionis et sic patet euangelium. Quo ad thesaurum. Mercedem habebitis etc. Nota quod quattuor genera hominum mercedem apud patrem habebunt. primi sunt mundum relinquentes. secundi sunt penitentes. tertij sunt elemosinam ordinate dantes. quarti sunt bene ieiunantes. Primi sunt mundum relinquentes. de mercede illorum ait dominus. Luce. Gaudeat es exultate. ecce enim merces vestra multa est in celis: mundum relinquire docet nos natura. quia illud naturale est in homine quod fugit illud quod potest sibi nocere. Nam parua animalia fugiunt res nociuas ut patet de apibus qui magnam esuriam sustinerent antequam cibum eis nociuum sumerent. ita et nos debemus facere quia mundus nocet anime. quia eam suis concupiscentijs malis interficit. unde Iohannis. Mundus transiit et concupiscentia eius. et assimilatur panthere. quia ut dicit Isidorus. Panthera est animal valde pulcrum in colore et dulcis in odore. sed est animal venenosum interius et propter suum colorem et bonum odorem sequuntur eum animalia. sed suo veneno interficit ea ita mundus est pulchrior in aspectu ut videmus quod mundani se vestunt

unt ad aspectum hominis quantum cunctis possunt se ornant sed multi occiduntur in anima. ideo ait dominus dicens. mundum relinquentibus. Mathei. Vos de mundo non estis ideo odit vos mundus. Item docet nos mundum relinquire exemplo non solum suo vel in apostolis sed etiam in paganis. unde legimus de quodam philosopho videlicet dyogene qui in plateis strauit pecuniam et clamauit dicens. Noni quod scientia et pecunia si mul stare non possunt. Et alius magnam pecuniam proiecit in mare dicens. Melius est quod mergam te quam mergar a te. Si enim hoc fecit paganus quanto magis bonus christianus debet spernere mundum cum suis concupiscentijs. que sunt auaricia gula luxuria etc. que sunt ydolorum seruitus. sed habemus mercedem apud patres ut ait Augustinus. Si quis mundum reliquerit et deo seruerit cum adhuc oculi splendent ut carbunculi. et crines sunt gilbi id est gel. et geline rubescunt et statim est erecta et mundus viget et fortiter regnat. certe talis mercedem iohannis baptiste expectat. Secundi qui mercedem habent apud patrem sunt penitentes. unde ait dominus Mathei. Penitentiam agite ecce appropinquat regnum celorum. propter meritum penitentiae depingebant romani imaginem penitentiae ad modum militis armati in cuius galea scriptum fuit. te neo aureis literis et anchora super galeam in lorica militis porta aperta et scriptum iuxta. intromitto in clipeo quem tenebat in vna manu

dextera crux xpi alta. i dextera manu
 vexillum de quatuor coloribus vide
 licet rubeo albo nigro viridi et super
 imaginem scribebatur. Nec est peni/
 tentia vera. Ad ppositum iste miles
 significat penitentiam quia penitens
 multas habet tentationes. vii Job.
 Dilicia est vita hois sup terrā. in cu
 sus galea anchora tene manet in tē/
 pestate ita pnia tenet hoies in tempe
 mortis ne submergat in infernū. Itē
 in lorica porta aperta depicta qz pe/
 nitentia s'm Aug. est pma porta post
 naufragiū. Item in scuto vel clipeo
 crux alta qz p crucē pnia significatur
 vñ ait xps Lu. Qui non accipit cru
 cem pnie et sequitur me non est me di
 gnus. In dextera manu vexillum in
 quadruplici colore. rubeo qui signifi
 cat caritatem. albo qui significat casti
 tatem. viridi qui significat spūalem
 hilaritatem. nigro qui significat hu/
 militatem. Vera penitētia debet ha
 bere spem eterne mercedis. vnde ait
 quidam sanctus. Veni domine da
 mercedem sustentib⁹ te vt pphete
 tui fideles inueniant qui penitentiā
 predicabant: Tertij qui mercedem
 habebūt apud patrem sunt videlicet
 elemosinam ordinate dantes. Nam
 qui dant elemosinam pauperib⁹ pro
 pter deum centuplū accipient et vi/
 ram eternam possidebūt. vnde vide
 mus in naturalib⁹ quādo aliqui mer
 catores existētes in aliena patria vbi
 pecuniam nō possunt secū ducere et
 portare q̄runt cāpsores. i. dāt illis et
 recipiēt in p̄ria sua Ita spūaliter nos
 sumus in hoc mūdo vbi nihil possu/
 mus deportare nobiscū tempe mor
 tis. ideo debemus pauperibus dare

in hoc mundo vt centuplum accipia
 mus. quia pauperum est regnum ce/
 loz: huius legimus figuram in libro
 Tho. Thobias em cum diues fuerat
 dedit cuidam viro iusto decem talen
 ta et concessit ei sine omni vsura et ac
 cepit ab eo signum. Tempe vero ne
 cessitatis misit filium suū cum signo
 qui reportauit omnē pecuniam et in
 centuplo vltra. et angelico ducatu re
 uersus est ad patrem cum leticia Ita
 moraliter hoc tempe abundare debz
 homo. ducitur ducatu angeloz ad
 rectam terram viuentium vbi in cen
 tuplo magis accipiet q̄ dedit. et cum
 gloria eterna erit heres dei. et cū chri
 stus veniet i die iudicij corpus ecce/
 catum dormiēs in tenebris illuabit
 clarificando. vnde Aug. in quadam
 epla dicit sic. Si vis esse mercator op
 timus fenerator egregius debes qd
 nō potes tecū ferre vt recipias mer/
 cedem quā nunq̄ potes amittere. da
 modicū vt recipias magnū. da temp
 alia vt recipias eterna. et sic patet ter
 cum Quarti qui mercedem habent
 apud patrem sunt bene ieiunantes.
 nā aliqui ieiunant qui tñ a deo merce
 dem non accipiūt. vñ ait Bern. Ie
 helis. i. Ieiuniū hoc non elegi. hoies
 affligere animā suam et viuere in pec
 catis mortalibus. sed ille qui bñ vult
 ieiunare debet vincula pctoz per cō
 fessionē p̄mo soluere. vt dicit ibidem
 Solue colligationes colli tui. Item
 debet cum cordis tranquillitate ieiu
 nare vt cū nullo habeat discordiā v/
 inuidiā. Item debet cū cordis mun
 dicia q̄a vt dicit Jacob. Quāqd po
 rest de vno foramine exire dulcis aq̄
 et amara quando miscetur aq̄ amara

Sermo.

em dulci. ita pctm nō debet stare cū
ieiunio ne misceatur. Item ieiunium
debet esse cum bona intentione ne si/
at ad laudem humanā sic ypochrite
Quā igitur nō sit. tunc ira dei placat
et delet omne pctm vt patet in libro
Ione. vnde legimus ciuitas ninive
magna erat cū suis pctis offendebat
deum. p̄pterea voluit eam deus sub/
uertere dixit itaq; de⁹ ad ionam pro
phetā. Et ad in ciuitate ninive ⁊ p̄di
ca i ea adhuc .xl. dies ⁊ ninive subuer
tetur. qd̄ p̄pheta fecit. clamauitq; p̄
totam ciuitatem in omnib⁹ capitib⁹
ciuitatis adhuc .xl. dies et ninive sub
uertetur deus omnipotēs. et clamor
talis peruenit ad aures regis et rex
surrexit de solio glorie sue ⁊ scidit ve/
stimenta sua et indutus est sacco ⁊ spar
sit se cinere sup caput suum et p̄cepit
omni populo suo ieiunare et iumēta
et boues ieiunabant: quia non palce
bantur sed in stabulis reseruabantur
et pueri in cunabilis. et sic clamor pu
erorum et iumentoz quibus subtra/
hebantur cibaria venit ad dominum
omnipotētem et misertus est eis pro
pter ieiunium. ita et nos si puro cor/
de ieiunamus et viam nostram malā
relinquamus miserebitur dominus
nostri et delebit om̄s iniquitates no
stras ⁊ deponet irā in misericordiam
⁊ ergo quo ad thema apud patrem
habebunt mercedem hi quatuor: su/
pradicti videlicet penitentes elemo
sinam dantes mundū relinquentes ⁊
debite ieiunantes.

Dominica p̄ma quadrage
sime. Sermo. xvij.

148
Folj.

Ductus est iesus in desertū
a spiritu vt tēptaret a dya
bolo Mathi. iij. Nota sic
videmus quando aliqua ciuitas q̄
est libera fuerit a malo tyrāno oblesā
tunc melius est hominib⁹ illius ciui/
tatis mori honorifice i bello q̄ se tra/
dere in seruitutem tyrannice prauita
tis Ita spiritualiter ciuitas dei libera
est homo christian⁹ vt ait Apostol⁹.
Qua libertate christ⁹ nos liberauit:
sed tyrannus dyabolus obsedit eam
diuersis temptationib⁹ quibus debe
mus viriliter resistere vt ait Bern⁹.
Ciuitas nostra in terra inimicorū est
et muri eius de terra id est corp⁹ cir/
ca anīmā vndiq; impugnat. nā infe
rius impugnat cōcupiscentia carnis
contra istam vigilat abstīnētia. supe
rius impugnat tumor indicij extremi
contra uitium vigilat frequens p̄fessio
aī impugnat vanitas mōdi: contra
istam vigilat mortis memoria. debe/
mus igitur temptationibus dyaboli
viriliter resistere. et hoc ostēditur no
bis in euangelio. Ductus est ie/
sus i desertū p̄ sp̄m̄ sanctū postq; fuit
a iohē baptisat⁹ vt tentaret a dya
bo. nā ieiunauit .xl. dieb⁹ ⁊ .xl. noctib⁹
in quo ostēdit diuinā naturā. q̄ do
stea em̄ elurijt tunc affuit dyabolus
temptator ⁊ dixit ei. Si filius dei es
dic vt lapides isti panes fiāt ⁊ come/
de. r̄ndit ei iesus. scriptū est em̄: Non
in solo pane viuit hō sed etiā i verbo
qd̄ p̄cedit de ore dei. qz sic corp⁹ con
fortatur a pane naturali ita anima a
pane spiritali. tunc assumpsit eum
dyabolus in sanctam ciuitatem et
stauit eum supra pinnaculum tem
pli. istud pinnaculum dicebat locus
v̄ iij.

doctorem in supmo templi tanq̄ de
ambulatoriū et dixit ei Si fili⁹ dei es
mitte te deorsum. scriptū ē em̄ Ange
lis suis mandauit de te vt custodiant
te in omnib⁹ vijs tuis. respondit ei ie
sus. scriptum est. Non tēptabis dñm
deū tuū. tunc itez assumpsit eū dya
bolus et duxit eū in montē excelsū
valde ⁊ ostēdit illi omnia regna mūdi
et gloriā eoz et dixit illi. Sed oia da
bo tibi si p̄cidens adoraueris me. tūc
dixit illi iesus. Uade sathanas. scrip
tum est em̄ Dñm deū adorabis ⁊ illi
soli serues. tunc reliquit eū dyabol⁹
⁊ ecce angeli accesserūt ⁊ ministrabāt
ei. In hoc euāgelio p̄mo querit qua
re x̄ps voluit ieiunare. xl. dieb⁹ ⁊ xl.
noctibus. Rñdent doctores. qz sicut
moyses ante multa tempa incarnati
onis ieiunauit. xl. dieb⁹ ⁊ xl. noctib⁹
in deserto i monte sinay vbi dñs de/
dit sibi legem ita x̄ps qz legem euā/
gelicā voluit nobis dare vt sic anti/
q̄ ⁊ nouā faceret vnā. Quare voluit
temptari a dyabolo. Respondent do
ctores qz p̄mi parētes videlicet adā
et eua fuerūt temptati in paradiso et
victi p̄ tria vicia videlicet p̄ gulam qz
comederūt. p̄ supbiam qz eritis sicut
dij. p̄ auariciā scientes bonū ⁊ ma/
lum ⁊ in his p̄senserūt dyabolo. ⁊ iō
expulsi sunt de paradiso terrestri ⁊ ce
lesti. Sed x̄pus deus ⁊ hō voluit tri
bus vicijs temptari ab eo. sed supare
vn̄ temptauit eū de gula dicens. dic
vt lapides isti panes fiant. de supbia
mitte te deorsum de pinnaculo tēpli
⁊ si non leseris te ab omnib⁹ laudabe
ris. d̄ auaricia oia regna mundi vide
licet ibi arabia ibi iudea ibi frācia ibi
india ibi ytalīa omnia tibi dabo vt sis

dñs eoz sed in omnibus his vicijs dya
bolum vt daret nobis exemplū dya
bolo resistendo. ergo quo ad thema.
Duct⁹ est iesus in desertum. p̄ deser
tum nota penitentiā verā ⁊ hoc pro
pter quatuor causas: Primo filij israel i
istum desertum ambulabāt p̄ dyode
cim vias: Secūdo in isto deserto fue
runt a serpentib⁹ inuastati. Tercio in
isto deserto fuerūt aq̄ recreati. Quar
to i isto d̄serto fuerūt pane celico ciba
ti vel refecti. Primo dico sic qz peni
tentiā vera p̄pat deserto. q̄a moyses
duxit eos d̄ egipto p̄ duodecim vias
vt patet in figura Exo. vbi legimus
et dicit magister in scolastica historia
qn̄ moyses venit cum filijs israel de
egypto ante mare rubrū diuisit mare
cum virga in. xij. vias quas filij israel
ambulabant. et cū Pharaō sequere
tur eos volens eos reducere demer
sus est in mare. et filij israel in litore
stabant et istum psalmum cantabant
Lantern⁹ dño gloriose quia equū et
ascensorem piecit in mare. Ita sp̄uali
ter x̄ps p̄ dñi inspirationē educit pec
catores de egipto. i. de statu pctōz
diuidens mare penitētie in. xij. vias
cum virga sancte crucis ⁊ istas vias
optet nos ambulare in desertum pe
nitētie vt valeamus puenire in terzā
p̄missionis eterne. Prima via est cō
tritio ⁊ sic amara ut recogites in ama
ritudine anime tue omne temp⁹ vite
omnes dies. omnes ānos quos iuu
tiliter expendisti. vn̄ ait David. Re
cogitabo tibi omnes ānos meos in
amaritudine anime mee. item ysa. Ele
uit mare contritio tua Cū em̄ habes
p̄tritionem amarā tunc p̄mā viā am
bulasti Secūda viaqz p̄tritio tua sit vni
uersalis vt cognoscas te magnū pec

Sermo

eatozem. sicut dauid qui nō peccauit
 nisi vnum peccatū magnū in quo de
 um offendit cum dixit. peccavi super
 arenā maris ⁊ peccata mea plura sūt
 q̄ multitudo stellaz. et sic habes du
 as vias: Tercia via est q̄ p̄ritio cor/
 dis tui sit singularis et d̄ quolibz pec
 cato in speciali habeas p̄ritionē. vñ
 Dauid: lauabo per singulas noctes
 lectum meum. i. p̄scientiam meā et la
 crimis rigabo. Quarta via contritio
 nis debet esse p̄tinua. vnde ait Aug⁹
 Quotiens recordaris de peccato p̄
 petrato non habeas dilationem. sed
 p̄ritionem. Item confessio habet q̄/
 tuor vias. Prima via cōfessionis est
 dolorosa q̄ nō vadat cum risu ⁊ ioco
 ad p̄fessionem. vñ Aug⁹ D̄ dñe da
 mihi illam gratiam vt in me inueniā
 et cum dolore confitear. quod in me
 vulneratū est. Secūda via confessio
 nis est q̄ sit festina: vnde Eccle. Ne
 tardes cōverti ad dñm et ne differas
 de die in diem vt non inducas pecca
 re in p̄suetudinem Tercia via p̄fessio
 nis ē q̄ confessio sit integra vt nō di
 uidas vnā partem confitendo vni
 sacerdoti vel cōfessori ⁊ aliam partē
 alteri: vnde ysa. dicit. Surge mane
 ⁊ effunde cor tuū sicut aqua effundit.
 ⁊ vas non retinet saporem vel colo
 rem. sic cor non debet retinere dilati
 onem nec rancorem: Quarta via cō
 fessionis est q̄ confessio sit verecun/
 da vt cum verecūdia loquaris. vt sa
 cerdos sciat ⁊ intelligat tuā intentio
 nem vt non pallies sicut multi sunt q̄
 nō audent dicere p̄pter verecūdiā.
 vnde in p̄s. Verecūdia p̄tra me est
 semper Quidquid homo p̄pter vere
 cūdiā retinet. hoc scribit dyabol⁹

Sermo

143
 stilo ferrēo in fronte ⁊ in p̄ctore ip/
 sus ⁊ vnusquisqz leget illud i iudicio
 Item satisfactio habet q̄tuor vias ⁊
 Prima via est q̄ sis in illa intentione
 q̄ nunq̄ velis amplius peccare. vñ
 ait domin⁹ mulieri Luce. Mulier dī
 missa sunt tibi peccata tua vade noli
 amplius peccare. Secūda via est vt
 homo reddat iniustas res. vnde Iu
 gustin⁹. Peccatum non dimittit nisi
 ablatū restituatur: et ideo ait zache⁹
 Domine dimidium bonorum meorū
 do pauperibus. ⁊ si quem aliquid de
 fraudauit reddo q̄ruplū. Tercia est
 via est vt indulgeas primo vt nullā
 habeas vindictam vel rancorem in
 corde. vñ dixit dominus Mat. Si
 dimiseritis hominibus peccata eorū
 ⁊ pater vester dimittet vobis pecca/
 ta vestra. Quarta via satisfactionis
 est sic. si peccasti corpe satisfac in cor
 pore. quia per que homo peccat per
 hec et torquet. ⁊ si p̄fessor tibi ponit
 satisfactionē minimā tamē potes vl
 tra facere. vnde Iohannes in apoc.
 Et dī. equum album et qui super euz
 sedebat nomen erat. et habebat stete
 ram in manu sua. quia tempe mortis
 vnicuiqz mensuratur s̄m opera sua
 que sequunt. et hec sunt. xij. vie per
 desertum penitētie. Secūdo dico q̄
 penitentia deserto p̄paratur. quia fi
 lij israel in deserto a serpentibus fue
 runt infestati vt patet in p̄s. Dentes
 bestiarū immittam in eos cū furore
 trahentiū atqz serpentū. vnde legi
 mus figuram in Exodo. Quādo filij
 israel murmurabant cōtra dñm misit
 serpentes q̄ splendebāt velut ignis ⁊
 populū mordebant ⁊ quem morde
 bant moriebatur. et sic tūc moriebāt.

Sermo!

a morsu serpentis. sed dixit moyses ad
 dñm. **D**ñe quò potest plus salua
 ri a serpentibus quia omnes moriunt
 dixit dñs ad moysen. Funde de ere
 serpentis eneu et suspēde in arboze vt
 quemcūq; momorderit serpens inspi
 ciat serpentē eneu et non nocebit ei
 morsus. Ita spūaliter i deserto vere
 penitentie infestat hoīem serpens anti
 quus. i. dyabolus qui decepit p̄mus
 hoīem in specie serpentis et infestat ho
 minē p̄ malas suggestiones et per ma
 las cogitationes. Quicūq; em̄ mor
 det astutia sathane intueat xpm̄ i cru
 ce pendentē et petat veniam et nō no
 cebit ei morsus serpentis. i. dyaboli
 sic vincitur sicut xps̄ vicit eum dicens
 Glade sathanas et nō temptabis me
 quia xps̄ dñs vicit te. Tercio penitē
 cia vera p̄paratur deserto. quia filij
 israel nō habebant aquā. ideo clama
 bant ad dñm: et moyses duxit multu
 tudinem filioꝝ israel ante petram. et
 habuit virgam in manu et percussit
 petram p̄ma vice et nō dabat aquam
 secūda vice et petra dabat aquā: Ita
 spūaliter multi sunt in deserto penitē
 tie qui non habent aquā lacrimaz. p̄
 peccatis sicut dicit Ps̄. Anima mea
 sicut terra sine aqua tibi. Debet ho
 mo cor suum induratum. velut lapi
 dem pcutere virga discipline bina vi
 ce vel trina vice recordando p̄terita
 peccata. et tunc petra. i. cor durū pec
 catorū dabit aquā lacrimaz et inde
 reficitur anima peccatoris. et lauat se
 ab omni sorde vicioꝝ. ergo in deserto
 penitentie necesse est aqua lacrimaz
 et sic patet tertium. Quarto peniten
 tia comparatur deserto. quia in deser
 to. filij israel fuerunt refecti pane an/

.Fviiij.

gelico qd̄ patet in Exo. vbi legimus
 qd̄ filij israel non habebant cibaria in
 deserto et clamabant ad dñm. et misit
 eis de celo panem angeloz que colli
 gebant omni die de mane in roze. qm̄
 em̄ ros cecidit. cecidit manna cum ro
 re et vnusquisq; colligebat inquantū
 sibi et familie sue p̄ illo die sufficebat
 Ita spūaliter in deserto penitentie ci
 bat dñs suos fideles duplici pane ce
 lico. **P**rimus est panis verbi dei de
 quo ait dominus in euangelio Non
 in solo pane viuit homo sed in omni
 verbo quod procedit ab ore dei. et
 vnusquisq; vadat ad ecclesiam mane
 vt boni christiani colonie faciūt et in
 vlijs magnis et paruis ciuitatib⁹ vbi
 p̄dicatur verbum dei et vnusquisq;
 capiat vt sibi et familie sufficeat id est
 aie. Item cibatur filios suos in deserto
 penitentie cibo sacramentali omi die
 a p̄sbyteris: et vnusquisq; fidelis in
 istis diebus se preparat vt in die pas
 sche panē angeloz digne suscipiat. d
 quo ait domin⁹ Ego sum panis viu⁹
 qui de celo descendi Joh̄. xij. Si q̄s
 manducauerit ex hoc pane viuet me
 ternum.

Dominica reminiscere.
Sermo. xviiij.

Lecce mulier chananea a fini
 bus illis egressa clamauit
 dicens Miserere mei etc. Ma
 thei. xv. **I**sta mulier volens filie sue
 gratiam impetrare sapienter sciuit al
 legare. **P**rimo apud christus captat
 beniuolentiam in eo qd̄ vocat eū do
 minū et filiū dauid. **I**n hoc em̄ confi
 tetur eum esse verū deum inquantū

Sermo

Vocat eū esse dñm. 7 verūm hōiē in
 quantū dicit ipm esse filiū dauid. Se
 cūdo insinuat tribulationē 7 miserā
 eū dicit. filia mea a demonio torquet.
 Tercio implozat ei⁹ misericordiā cū
 dicit. miserere mei. Xps autē quatuor
 magnas duricias ostendit sibi nō vt
 eam p̄funderet. sed vt ei⁹ fidem 7 con
 stantiā p̄probaret. Prima duricia fu
 it in hoc qd sibi respondere noluit ac
 si esset excomunicata aut christi n̄sio
 ne indigna. vñd dicit qd non r̄ndit ei
 sbū. Secda duricia fuit i hoc qd dixit
 eam nō esse de ouibus israel. vñ dixit
 Non sum missus nisi ad ones que pe
 rierunt do mus israel. Oues autē do
 mus israel erant oues dei. In hoc atē
 qd dixit eā non esse de ouibus israel in
 sinuauit eam nō esse de ouib⁹ dei et p̄
 sequens relinquebat qd erat de ouī
 b⁹ dyaboli. Tercia duricia fuit i hoc
 qd ipam canē appellauit. Non solū em̄
 dixit ipam non esse ouem sed etiā esse
 canem. Quarta duricia fuit in hoc qd
 dixit eam nō esse dignā vesci pane fi
 liorū vñ de his duob⁹ scilicet qd erat ca
 nis 7 qd erat non digna vesci pane fi
 liorū ait. Nō est bonū sumere panem
 filiorū et mittere canib⁹ ad manducā
 dum. Ecce quot 7 q̄ magnas durici
 as ostendit ei xps vt eius p̄stantiā cō
 probaret. non est aliq̄ mulier ita pati
 ens et ita sc̄tā q̄ si alicui viro magno
 loqueret et ipse sibi tanq̄ excomuni
 cate loqui nollet. et insup eā ouē dya
 boli diceret et canē appellaret 7 indi
 gnā eam vesci pane assereret que nō
 recederet turbata et sc̄dalisata. Ipa
 at in omnib⁹ constās et patiens semp
 fuit: nā ad p̄mā duriciā se habuit. pui
 de. qz a p̄ncipio ire noluit ad petrum
 vel ad iacobum vel ad iohānem vel

Lxxij.

ad aliquē aliū discipulum. sed tm̄ ad
 ipm xpm. Tamen videns qd xps sibi
 r̄ndere no let. p̄didit sibi 7 ad discipu
 los iuit rogans vt ipsi pro ea interce
 dere dignarēt. Tunc accedentes di
 scipuli rogauerūt eum dicentes: Di
 mitte eam et fac quod ipa petit et sic
 recedet quia clamat post nos ex hoc
 qd eam tenes qd petit non comples.
 Quantum ad sc̄dam duriciā se habu
 it magnanimitē. nam cū discipuli p̄
 ea rogarent 7 xps dixit eam nō esse d
 ouibus dei 7 per consequens esset de
 ouibus dyaboli. illa audiēs hoc sum
 pra fiducia ad eū appropinquauit et
 eum adorauit dicens. Dñe adiuua
 me ac si dicat. Si vlt̄modo fui ouis
 dyaboli. modo volo esse ouis tua et
 in signū adoro te sicut ouis pastorem
 et idcirco dñe adiuua me sicut pastor
 ouem suam debilem et infirmā. Quā
 tum ad terciā duriciā se habuit ista
 mulier prudenter. quia quando xps
 eam canem appellauit ipa hoc nō ne
 gavit sed canem se esse confessa est di
 cens: Etiam domine ac si diceret. Ca
 nem me vocas canis tuus esse volo.
 Domini autem canem non expellūt
 sed si expellant per vnam portam p̄
 aliam reuertitur. Si ergo sum canis
 non debes me expellere a te. si expel
 lis proinus redibo ad te. Quātum
 ad quartā duriciā se habuit sapiē
 ter. quia quādo christus ei dixit. qd n̄
 erat digna comedere panem filiorū.
 illa sapienter respondit ei: Domine
 non peto panem sed micam. 7 si ego
 sum canis sicut me vocasti. consueto
 do est tamen qd domini dant canib⁹
 7 catellis saltē micas. ergo da mihi
 istam micam quam peto scilicet filie
 mee curationem. tunc respondit ei ie

sus. **M**ulier magna est fides tua quod me superauit et uicit et ideo fiat tibi sic uis. et sanata est filia eius ex illa hora. Notandum autem quod quoniam aliquis ad aliquam sublimem personam aliquam gratiam petitur accedit illos secum in societate ducit quos illius persone amicos esse credit. **I**sta ergo mulier ad christum uoles accedere et sanitatem per filiam impetrare illas uirtutes secum assumpsit quas christo magis gratas esse cognouit scilicet patientiam fidem humilitatem perseuerantiam et orationem. patientia est soror christi. fides est filia christi humilitas mater christi. et oratio est nuncius fidei ad christum. **P**rimo ergo assumpsit quod fuit soror christi scilicet patientiam. quod ipsam nunquam deseruit nec in uita nec in morte. sed uanquam soror in diuina se ipsi associata fuit: unde dicitur ysa. xliij. **T**acui etenim semper filii patientiam etiam sui. **I**sta autem patientia in tribus iniurijs probatur scilicet uerberum et persone. in istis tribus mulieris patientia probata fuit. **P**rimo namque sustinuit iniuriam in uerbo quoniam christus ipse eam canem appellauit. **Q**uid est aliquid mulier in patientiam quod si canis diceret. saltem quoniam runderet. **N**on est uerum sum bona: ista autem non tamen portauit patienter quod christus eam canem appellauit. scilicet ipsa eam se canem appellauit. **S**ciebat enim hoc quod hoc non dicebatur in propter iniuriam. scilicet eam pro bonis suis a iudeis fuit spoliata. unde dicitur **J**eronymus. quod chananei dimittentes terras in quibus iudei tunc habitare solebant uel uel in loco presumpti uel in loca uicina dispersi sunt in seruitute subiecti nomen tamen suum circumferunt. **E**x his ergo illa mulier chananea est quod iudeis admixta. creditur cognouisse ex lege christum ex semine dauid nasciturus esse. ista autem iniuriam bonorum suorum patienter portauit. **T**ercio sustinuit iniuriam personalem filie sue propter

onem quod a dyabolo grauius opprimebatur quam oppressionem suam propria reputabat unde non dicebat. **M**iserere filie. nec dicit sed miserere mei dicit. ista actus. **I**niuria non sicut prima aut secundam patienter portauit sed grauius ferebatur. **D**icit enim eam canem uocabat christus: de hoc habuit magnam letitiam. si homo bona sua rapuit et in seruitute eam redegit de hoc habuit patientiam. scilicet quod dyabolus in domo sua habitaret. de hoc patientiam habere non portauit et ad christum clamabat dicens. **M**iserere mei dicit. hoc est pro multis quod aduersitatibus dei murmurat. in persecutionibus hominum blasphemant. sed quod dyabolus in domo sue anime habitat non curat nec ad deum clamatur. **S**ecundo assumpsit fidem que est filia christi. quod per ipsam deus in cordibus nostris creditur ad **E**pistolam. **I**nterhabitare christum per fidem in cordibus nostris. **I**sta autem fides ista mulier habuit ualde magnam. unde dicit ei christus. **M**ulier magna est fides tua. **T**unc autem est fides magna quoniam est operibus coniuncta caritati admixta perseuerans et firma. **F**ides autem que est sine operibus habet ociositatem: et ista est fides mulieris. **J**acobi. ij. **F**ides sine operibus mortua est. **S**i uero non est caritati coniuncta habet inutilitatem iuxta illud i. **C**or. xliij. **S**i habuero fidem ita ut montes transferam. caritatem autem non habuero nihil mihi prodest. et est fides demonum qui sunt extra statum gratie. nec ulterius caritatem habere possunt: de quorum fide dicitur. **J**acobi. ij. **E**t si credis quia unus est deus bene facis et demones credunt et tremiscunt. **S**i autem fides non est perseuerans et firma habent pusillanimitatem et ista est fides fidelium de qua dicitur **M**at. xliij. **N**on dicitur fidei quare dubitasti **L**u. viij. **N**on tempore credunt et in tempore tentationis

Sermo.

recedunt. His tribus modis fides istius
 mulieris fuit magna. Fuit etiam opibus
 caritatis iuncta quae vocabatur opibus
 misericordie inquam per ipsam orabat. fuit
 et caritati admixta. Vera enim caritas
 aliena incommoda reputat sua. unde ista
 mulier vexatione filie sue suam propriam
 reputabat. Fuit autem perseverans et firma
 quae sepe repulsa fuit et tamen semper perseve-
 ravit. Tercio assumpsit humilitatem quae
 fuit mater. dicit enim Bernardus quod beata virgo
 et si ex virginitate placuit. tamen ex humilitate
 concepit quantumcumque esset virgo si hu-
 milis non fuisset deum non concepisset. et quae
 ex humilitate concepit. ideo ipsa humili-
 tas quodammodo mater christi fuit. ista hu-
 militate ista mulier habuit secum. et ideo ex-
 audiri meruit iuxta illud psalmi. Respexit
 in oculos humilium etc. quod humilitate secum
 habuit ista ostendit exemplo verbo et facto.
 exemplo quod christum humiliter adoravit et
 verbo catellum asseruit. quod inter iudeos hu-
 militer querelabat. quod fuit magne vir-
 tutis cum iudei essent superbi. Incer super-
 bos enim humiliter scire querelari magna
 virtus est. Duo enim humiles et mansueti
 possunt adinvicem pacificari. duo autem superbi
 nunquam possunt pacificari adinvicem nec con-
 venire. Videmus enim quod duo corpora
 plana possunt adinvicem applicari. Unum autem
 corpus spericum et unum concavum adinvicem
 applicari possunt. quod corpus concavum recipit
 in se suam concavitatem et alterius tumorem
 Duo enim corpora sperica adinvicem appli-
 cari non possunt nisi puncto eodem modo duo
 homines humiles et mansueti adinvicem
 possunt letari. unde psalmi. Audiat mansueti et
 letentur. christus fuit humilis: discipuli etiam
 fuerunt humiles. Ista autem mulier ideo et ad-
 invicem bene conveniebat et christus eius precibus
 exaudiebat. unde autem humilis et unde super-
 bus possunt adinvicem pacificari. quod humi-

capitulum

lis intra suam humilitatem recipit et super-
 portat alteri tumiditatem. Dominus. Lum-
 bis quae oderunt pacem erant pacificae. eodem
 modo ista mulier chanaanica erat humilis
 et iudei superbi quae submissive genuerunt eam in ser-
 vilitate. et tamen cum eis sciebat vivere et eo-
 rum superbia humiliter portare. Duo autem
 superbi ad invicem pacificari non possunt nisi
 in puncto: pungere quod non possunt pacifice autem
 vivere non possunt. Proverbia. Inter super-
 bos semper iurgia sunt.

Dominica oculi. Ser. xix.

Rat iesus eiciens demonium
 et illud erat mutum. Luc. vii.
 Notare debemus secundum cursus
 nature quod res diversorum contrariorum sunt et
 semel in se stare non possunt ut aqua et ignis
 lupus et ovium. anima et dyabolus. quod ibi est
 contrarietas. ideo homo cogitans se habere lu-
 pum. id est dyabolum debet sibi suum nidum de-
 struere per penitentiam tunc fugit ne occidat
 ovem. id est animam. Item si senserit ignem per
 piscem debet extinguere aquam lacrima-
 rum et per elemosinam largitionem. quod sicut
 aqua extinguit ignem terrenum. ita etiam ele-
 mosina extinguit peccatum etc. Item si cogi-
 tat diavolum quod lupus et ignis possunt sibi in-
 ferre debet festinare ad christum ut ab eo
 separet. et ideo homines habentes hominem in-
 firmum et obsessum festinabant ad christum.
 et de hoc in euangelio dicit dominus noster
 iesus christus et homo volens nos omnes saluare
 in anima et corpore predicabat regnum dei et
 multa signa fecit. Quod percipientes amici
 eius cuiusdam hominis obsessi et spiritu maligno
 et surdum rogabant amici eius ut sanaret
 eum. et ipse eiecit demonium et locutus est
 mutus et admirati sunt turbae. Quidam
 autem qui circumstantes dixerunt. In beelze-
 bub principe demoniorum eiecit demonia
 et alii tentantes signum de celo querebant

Sermo?

ab eo. ipse autem ut vidit cogitationes eorum
 vixit illis in parabolis. Quomodo regnum in se
 diuisum desolabitur et sic domus supra do-
 mum cadet. Si autem et sathanas diuisus
 est quomodo stabit regnum suum. quia dicitis me
 in praesente beelzebub eijcere dyabolum.
 Si ego in praesente dyaboli eijcio demonia.
 filij vestri. i. sancti apostoli qui sunt de semi-
 ne vestro in quo eijciunt ipsi quibus ego dedi
 praesentem eijcere demones. ergo quia ipsi
 credunt in me et vos non creditis mihi:
 ideo ipsi indices erunt vestri in die iudicij
 porro. i. certe si ego in digito dei et in
 praesente diuina ego eijcio demonia. pfe-
 cto. i. merito puenit contra vos regnum
 dei ita quomodo nunquam intrabitis. Item alia pa-
 bola. Cum fortis armatus custodit attri-
 um suum sed domum in pace sunt omnia que
 possidet in illo. sed si fortior illo superue-
 nerit et vicerit eum auferit vniuersa in
 quibus confidebat et spolia eius distribuet
 ita quod non est mecum aduersus me est sic vos
 pharisei estis: et quod non colligit mecum di-
 spergit sic dyabolum. Item alia pabola.
 Cum in mundum spiritus exierit ab homine per peni-
 tentiam expellendo eum ambulat tunc per loca
 arida quodrens requiem in penitentibus et in
 abstinentibus et ieiunantibus sed non inuenit
 ibi requiem dicit. Reuertar in domum meam
 vestram et cum venerit inuenit eam scorb
 bene mundatam et ornata. et tunc vadit
 et assumit. vij. alios spiritus nequiores se et
 ingressi habitant ibi et nouissima hominis
 habent peiora poribus. et ista pabola est
 de istis qui non mudent se ab omnibus peccatis per
 scorbam confessionis. et post festum pasche cadunt
 in septem peccata mortalia que sunt peiora quam
 dyabolum. quia omnes dyaboli non pnt vnā
 animam perdere in gehennam. si homo esset in-
 stans et tunc vnū peccatum mortale perdit animam
 eternaliter: et ideo ait. hi septem sunt ne-
 quiores dyabolo. Cum autem hoc singulum vi-

.xij.

dit et pabolas eius quedam misit marcella
 nomine que fuit misit marie magdalene.
 extollens vocem de turba et in laudando
 dicens. Beatus veter qui te portauit et
 vbera que suscipit. at ipse dixit Qui ymo
 .i. potius sunt beati qui audiunt verbum dei
 et custodiunt illud opere adimpledo. Ad
 thema. Erat iesus eijciens demonium et
 illud erat mutum. Nota quatuor sunt de-
 mones qui eijciunt quatuor virtutibus. Primum
 vocat asmodeum et ille est demon luxu-
 rie et expellit per castitatem. Secundus voca-
 tur beelzebub et iste est demon gulae et
 expellit per mortis memoriam. Tertius est
 mammon et iste est demon auaricie et
 eijcit per misericordiam. Quartus est demon
 superbie et dicit lucifer et eijcit per humilitatem
 quia ut dicit. Contraria contrariis curantur
 Primum demon vocat asmodeum et ille
 est demon luxurie. de quo dicitur in libro
 thobie. vbi in figura legimus quod erat quidam
 vir habens pulchram virginem nomine sara quam
 tradidit cuidam inueni in matrimonium
 et in prima nocte venit asmodeus demon
 et occidit virum inuenientem postea tradidit
 eam alteri et fecit sibi asmodeum. et postea
 tercio. et sic septem viros iugulauit et
 vgo sara permansit. Tandem tradidit eam
 inueni thobie. qui ex consilio angeli in pri-
 ma nocte cum virgine surrexit et ab omni ora
 uerunt iecur piscis super ignem posuerunt et
 asmodeum eiecerunt. Ita per saram virgines
 pulchras spiritualiter nota animam deuotam que
 est sine peccato mortali pulchra est et tradit
 a christo patre septem bonis cogitationibus ut
 pueniat ad perfectum statum vite precepti
 onis: sed asmodeus semper interficit ut non
 producat ad finem. Primum cogitatio boni
 na est quam anima habet bonam voluntatem bene
 faciendo recte viuendo deo fruendo per
 quam bona voluntatem parat deus ut
 Lu. i. Et in terra pax hominibus bone

Sermo

voluntatis tunc statim adest asmodeus
interficiens ista bona cogitatione. alia
sibi ingeredo. Secunda bona cogitatio e
pstritionis p pctis cogitans. ecce tu
deu offendisti ideo habes pstritione
Jere. Velut mare pstritio tua. tunc sta
tim adest asmodeus dices. Quare vis
hoc facere cu senueris tunc pstritione
habeas 7 i extremis. Na latro in cru
ce saluat e. Tercia bona cogitatio e
qua tradit ei xpus virt p fessionis vt
ho p fiteat oia pctia sua q scit cogita /
re statim adest asmodeus suggerens. qre
tu velles p sbitero reuelare tua occul
ta ex quo tu no vis dimittere 7 statim
interficat Quarta vo cogitatio tradita
est aie vt bona ex epla p beat ne alius
ab eo scadalizet. stati adest asmodeus
dices. Quare tu n exhibes te vt pla
ceas hoib si te nimis huilias p stulto
reputaberis Quita bona cogitatio e
vt ho cogitet q deo 7 pxio satifficiat
tunc stati adest asmodeus di. Si tu oia
restituas tunc null dat tibi aliqd meli
us e vt refuess illa q habes. Sexta
cogitatio bona qua tradit xps aie est
assiduitas ofonis. vn cu aia cogitat
tu debes orare. tunc statim adest asmo
deus dices. Si multu oraueris i ca
pite debilitaris 7 stati interficit Sep
tima bona cogitatio aie qua tradit ds
est bonoz vboz iformatio. ea hoc co
gitante stati adest asmodeus infundens
vba detractiois adulationis deceptio
nis 7 iuratois. sz tunc aia deuota debz
surgere 7 orare 7 iecur sup igne pone
re. i. castitate q p iecur intelligit sup
ignem diuini amoris ponere 7 fugit
asmodeus et aia tradit xpo 7 despofat
vn ait. Aplos ad Cor. Despondi vos
vni viro vgin hfe. i. vginitate fuare
xpo q diligit castos. qz castitas flos 7

.tit.

filius est: e Scds demō vocat beelzeb/
bub et iste e demon gule oēs gulosos
diligēs et sup eos dñans et iste expel
lit p mortis memoriā de quo legim⁹
figurā Dan. i. Daniel intrauit tēplū
i quo erat demoniū beelzebub et ibi
erat mēsa añ simulac⁹ vbi offerebāt
oues 7 farina 7 vinū 7 aliq hoies scz
sacerdotes fecerūt subteraneas foue
as p q̄s de nocte intrabāt tēplū 7 de
uorabāt d mēsa 7 dixerūt q beelzebub
deuoraret tūc ait daniel ad pncipem
Iste beelzebub nō deuorat ista sz fui
tores sui 7 volo hoc pbare. d sero ob
tulit itez pnceps sup mensam beelze
bub 7 daniel accepit cinerē album 7
sparsit circa mensaz 7 clausit tēplum.
Venit igit mane pnceps cū danielē
ad tēplū 7 inueit vestigia in cinere al
bo sup pavementū 7 seq̄bat vestigia
donec inueit. lxx viros q fuerūt fuito
res beelzebub 7 deuorabāt ista quos
oēs pnceps occidit 7 beel destruxit 7
demō fugit. Ita spūaliter oēs potato
res ac substātie paupez deuoratores
sunt fuitores demōis beel vel ydoli
Venit igit daniel ppha. i. predicator
sternēs sup pavementū cinerē. i. memoriā
mortis p dīcādo. qz hō cinis e 7 i cine
re spargit corp⁹ scz p mortē. 7 inueit
hō in oib⁹ vestigijs ei⁹ nihil nisi cine
rē. 7 cū hō se recolēs cinerē mēsam de
uoratiois substātie paupez 7 beel de
struit. i. gulā 7 dyabol⁹ fugit sz illos q
deuorāt de mensa beelzebub cū vene
rit pnceps iusticie occidit oēs. 7 ergo
meli⁹ e nobis q fugiam⁹ 7 eiiciamus
demonē illū p abstinentiā 7 ieiuniū vn
dic Aug⁹. in quodā ser. Ieiuniū men
te purgat leuat sensus cor facit pstritū
7 expellit dyabolū. 7 hō sic fit templū
dei q fuit templū beelzebub p gulam

Sermo

Tercius demō vocat māmon et iste est demon male auaricie regnās sup oēs auaros. vñ ait dñs in euangelio: **F**acite vobis amicos d māmona iniqtatis. i. de iustis reb⁹ q̄s adq̄sistis p vsurā p symoniā ⁊ p auariciā. h⁹ le⁹ gim⁹ figurā Exo. xxiij. Moyses ascen dit i mōtē ⁊ erat ibi. xl. dieb⁹ ⁊ tot noctib⁹. interim fecerūt filij israhel vitulū de auro ⁊ argēto et ab vno acceperūt anulū ⁊ ab alio circulū ⁊ d oibus col ligebāt aur⁹ ⁊ argentū ⁊ posuerūt sup altare statuā ⁊ vt deū adorauerūt **E**t cū moyses descendit de mōte in eoz p̄sentia fecit puluerē d eo quē piecit i aquam ⁊ dedit pecorib⁹ ⁊ ip̄is bibere Ita sp̄ualiter magnates filioꝝ isrl sūt diuites h⁹ mōi q̄ a paupib⁹ recipiūt qd̄ supflue gregāt. et ornāmētū qui h⁹ ydolū māmonē corp̄is sui adorāt qz pl⁹ studēt gregare q̄s deū adorare ⁊ ideo ait **A**p̄ls: Auaricia est ydolorū fuit. **L**ū igit̄ xp̄s descēderit d̄ monte eterno iudicare viuos ⁊ mortuos vt sup hos diuites suam exerceat iusticiā tūc hūc vitulū. i. corp⁹ tradet in puluerē. ⁊ pecuniā paupib⁹ negataz demōes in ignē mittit ⁊ cōstat. ⁊ misera aia bibet eā. vñ tunc clamāt demones ⁊ in os anie aur⁹ ⁊ argentū i igne liquefactū fundunt **B**ibe mō bibe tu aur⁹ ⁊ argentū qd̄ sp̄ sūisti vñ **B**reg⁹. sup **M**at. **E**ficiēt in tenebras exteri oēs ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentū. dic̄ flet⁹ q̄ venit d̄ ardore stridor dentū a frigore vbi duplex pena auaris dat **I**ste igit̄ demō māmon expellit per vij. opa misericōdie scz pegrinos hospitādo captiuos redimēdo. nudos vesti endo. sitietes potādo. ⁊ infirmos visi tādo ⁊ sic stabit hō secur⁹ cum xp̄s descēderit de mōte iudicatur⁹ **Q**uar

.xii.

tus demon vocat lucifer ⁊ iste est demon supbie ⁊ expellit p vtutē hūilitatis qz nullo mō p̄t dari melior medi cina infirmo a frigiditate nisi calidita tis medicina. qz p̄traria p̄trarijs curā tur. qz p̄ctm supbie sumpsit exordū ab illo demōe lucifero. d̄ quo ait **I**sa. dixit lucifer. **A**scendā sup altitudinē nubū ⁊ siliis ero altissimo: ideo q̄nto maiorē se reputauit et altiorē. tanto viliorē supbia eū deiecit. ⁊ ideo ip̄e rex sup oēs supbos ferēs tres malas coronas q̄s dabit suis fuisorib⁹. vñ romani d̄epingebāt supbiā ad mobū dyaboli hūitis tres coronas. in p̄ma scribebat trāscēdo. in sc̄da nō obedio in tercia p̄turbo. ⁊ vna corona fuit super aliā. q̄re ad mobū dyaboli: qz dyabolus lucifer erat angel⁹. sed p̄pter supbiā deiecit. ideo ve corone supbie **I**n p̄ma corona fuit scriptū trāscēdo qz supb⁹ hō credit se trāscēdere sup oēs hoies totius mūdi vtz in li. **M**achab. de athiocho rege q̄ credebat se impare vētis ⁊ fluctibus maris ⁊ altitudines montū in statera pōderare et astra celi ascendere. ⁊ cito venit ad tantā miserā qz fuit eiectus de exercitu suo ⁊ nemo poterat fetozē ei⁹ tolerare. ⁊ ideo iste p̄mā coronā a dyabolo p̄meruit. **I**n sc̄da corona fuit scriptū nō obedio: ⁊ rō est qz supb⁹ nulli vult obedire nec supiori nec inferiori vtz. iij. **R**eg. de filiis salomonis q̄ nolebāt obedire mādati supioꝝ s̄z supbe dixerūt **M**inim⁹ digit⁹ n̄ grossior est toto dorso patris. ⁊ ideo despecti fuerunt ab omi p̄plo ⁊ alios p̄ncipes elegerūt **I**te hoc patz d̄ saul q̄ noluit obedire mādati dei. ideo fuit eiectus a regno. ⁊ iste p̄meruit sc̄dam coronā p̄ni sui dyaboli. **I**n tercia corona fuit

Sermo. i.

scriptū pturbo et ratio est. qz supbia
vnius hois sepe pturbat totam regi
onē vt patet d̄ quodā qui pturbauit
totā regionē filioꝝ israel qz omnes le
nauerūt manus et clamauerūt p̄tra
eam ad deū. qd̄ patet in. ij. li. Mach.
ca. ij. et ideo iste terciā coronā pro
meruit. et supbi inobedientes hoies
pturbantes in om̄ibus excedentes p̄
merent ⁊ ideo vnusquisqz debet ip̄m
expellere p̄ humilitatem. et ergo quo
ad thema. Erat iesus eiciens demo
nū et illud erat mutū

Dominica letare.

Sermo. xx.

Cū subleuasset oculos ie
sus et vidisset turbam x̄.
Joh. vi. Nota q̄ i curijs dñoz bene
ordinatis vbi maxima debet p̄mede
re multitudo requirunt tria. Primo
p̄uidencia d̄ necessarijs. qz p̄uidētia
est virtus que p̄curat de futuris con
tingentib⁹. ideo ait puer. Sapiens.
Piger vade ad formicā discite ab ea
p̄uidentiā que colligit in estate vñ
viuat i hieme. Scdo debet esse ordo
seruicij. Nam seruitores qñ sunt in
telligentes tñc p̄ncipes in hoc lau
dant. Tercio requirit ordinatio se
dentiū vt vnusquisqz sedeat scdm di
gnitatē suā. vt ptz in Gen. de ioseph.
qui posuit fr̄es suos scdm dignitatem
primogeniture ita fecit xpc p̄ncip̄s
noster volens cibare maximā multi
tudinem fecit p̄uidētiā. qz vt dicit
Euangelista. ip̄e aut̄ sciebat qd̄ esset
facturus Item habuit etiā ordinē ser
uentiū sibi. qz suos duodecim ap̄los
Item loci eminentiā iusserūt eos or
dinate sedere et de hoc legitur in hoc

xx.

euangelio. **I**bi iesus trans mare
galilee qd̄ est in regione tiberiadis et
fuit cōgregatio aquarū inter montes
et circa iacebāt decem ciuitates. et se
quebat eū maxima multitudo que vi
debant signa sup his qui infirmabāt
quos om̄s curauit: **S**ubijt igit̄ iesus
in montē. i. ascendit in montē et ibi se
debat cū discipulis suis **E**rat aut̄ pro
ximū pascha dies festus iud̄coꝝ: **C**ū
subleuasset oculos et vidisset qz maḡ
multitudo veniebat ad eū dixit iesus
ad philippum. **U**nde emem⁹ panes
vt manducēt h̄j. volens eū tentare.
ip̄e em̄ sciebat qd̄ esset factur⁹. respō
dit ei philippus. **D**ucētoꝝ denarioꝝ
panes nō sufficiūt eis vt vnusquisqz
modicū quid accipiat. dicit ei vn⁹ ex
discipulis ei⁹ andreas frater symonis
petri. est puer vn⁹ hic q̄ hēt quinqz pa
nes ordeaceos et duos pisces sed qd̄
sunt inter tātos. dixit ergo iesus **F**aci
te hoies discubere **E**rat aut̄ senū mul
tū i loco **D**iscubuerūt ergo viri nume
ro q̄si quinqz milia. **A**ccepit ergo iesus
panes et cū gr̄as egisset distribuit di
scubentib⁹ q̄ntū volebāt. **U**t aut̄ im
pleti sunt dixit discipulis suis **C**olligite
que supauerūt fragmēta ne pereant.
Collegerūt aut̄ ⁊ impleuerūt xij. co
phinos fragmētoꝝ ex quinqz panibus
ordeaceis q̄ supauerūt his q̄ māduca
uerūt **I**lli ergo hoies cū vidissent qz
fecerat signū dicebāt. qz hic est. vere
pheta q̄ ventur⁹ est in mōm quo ad
thema. **C**ū subleuasset oculos iesus. ex
quo vbo ē sciēdū qz exēplo xpi dēm⁹
oculos n̄ros quattuor mōis ad celū
leuare. **P**rio vt filij famelici ad p̄es
in quo sp̄am⁹. **S**cdo vt p̄fugi i mōre
ad quē p̄fugiam⁹. **T**ercio vt p̄secuti
c. i.

Sermo

in liberatorem in quē cōfidam? quarto vt tristes in cōsolatorē in quē gaudeamus. et hec quattuor tangunt in officio missę hodiernę. de p̄rio velut in patrē dicit euāgelii. de sc̄do velut in montem dicit tractus. de tercio velut p̄secuti dicit epl̄a. de quarto velut tristes in cōsolatorē dicit introitus missę *Letare iherim et conuentū facite omnes r̄c.* *Primo* debemus oculos nostros subleuare ad deū patrem velut pueri famelici. i. esurientes ad patrem. vnde videm? q̄ om̄es puuli tam animalū q̄ hoim cum famē sustinent recurrūt ad parētes sicut patet *Diere.* *Pueri* pecierūt panem et nō erat qui frangeret eis illum panem. *Item ps̄.* Qui dat iumentis escam ip̄oz et pullis coruoz inuocantibus eū. *Sup illa* verba dicit glo. q̄ pulli coruoz pascantur roze celi q̄ diu plume eoz nō crescunt nigre. nam cū parētes vident pullos sibi nō assimilari nō pascunt eos donec videant q̄ eis assimilant: et ideo interim leuant oculos et rostra ad deū patrem qui pascit eos roze celi. *Iste autē* pater pascit suā familiā hoim quinq̄ panib? vt patet in euangelio hodierno *Prim?* est panis p̄nie et cum illo pascit omnes qui agūt penitentiā p̄ peccis *Ecc̄l.* *Danē* tuū comede in amaritudine aie tue. et ista amaritudo puenit ex recordatōe peccatorū q̄ fecit *De quo* ait ps̄. *Re-* cogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine aie mee *Sc̄do* est panis sacramentalis quo pascit quotidie de altari om̄es fideles et omnē familiam suā sc̄z angelos ad quoz honorē et leticiā talis panis benedic̄it et ip̄i sunt p̄sentes. et de isto pane sili om̄es aie

Fr.

in purgatorio ex̄ntes recreat q̄ eoz pena minuit. et hoies sine peccō mortali ex̄ntes sunt p̄cipes. et ideo frangit sacerdos sacramentū in tres pres et om̄es aie om̄es angeli et om̄s fideles de vno pane et de vno calice participant. *Tercius* est panis material qui quotidie pascit totū mūdū et iste panis non sili comedit. *Aliqui* comedūt in mensura et dolore. aliqui comedunt in magna sup̄fluitate et irident deū patrē *De quib?* habet *Exo.* *Se* debat popul? manducare et surrexerūt ludere deū blasphemādo et ideo ira dei descendit sup̄ eos. *Iste panis* materialis debet quotidie a patre peti deuote dicēs. *Danē* nostrz quotidi anuim da nobis hodie r̄c. *Panis* iste debet adquiri labore manuū nostrarum vt patet in *Gen̄.* cū adam fuit expulsius de paradiso dixit ad eū dñs: *In* sudore vultus tui vesceris pane tuo. *De isto* pane debet homo p̄pter honorē p̄ris celoz paupib? dare elemosinā. vt ait *Thobi.* *Quinq̄* comedidi panē meū nisi paup haberet partē suam. *Quartus* panis est infernalis quē comedūt omnes damnari quem pinsunt alias piscant hic in peccatis ac ibi comedūt eum. *De isto* pane ait *Sap.* puer. *ij.* *Comedēt* panē impietatis et bibēt vinū iniquitatis oēs peccatores terre. *Quintus* panis est panis celestis et illū panē comedunt electi in mensa p̄ris altissimi. *De quo* ait dñs *Mat.* ego dispono vobis regnū vt edatis: r̄c. et hoc fit q̄ videm? deū oculo ad oculū quē nūc videm? p̄ speculū. *Ido* debem? p̄rio ad deū oculos subleuare sic sili famelici ad p̄rem panē peccōes *Sc̄do* debem? oculos suble-

Sermo

uare ad deū vt pfugi ad montē i quē
 fugiam? vñ videm? qd qñ homo est
 in terra inimicor et vñdiz vallat et
 videt altū montē et castz forte in eo
 cogitat vñā esles in tali monte tñc
 velles bene effugere manus inimico
 rñ : ita noscū sum? in terra malaz co
 gitationū debem? igit leuare oculos
 mentis cū fidutia cordis ad montem
 eternitatis. sicut hodie canim? in offi
 cio misse Qui cōfidūt in dño sic mōs
 syon nō cōmouebit in eternū. qui ha
 bitat in hierusalē ciuitate celesti vbi
 nullus dolor vbi nulla mors vbi nul
 la discordia vbi nulla senectus Debe
 m? igit ad deū oculos leuare vt mit
 tat nobis auxiliū p̄s. Leuauit oculos
 meos in montes vñ veniet auxiliū
 mibi. Auxiliū meū a domino rē. De
 quo legim? hystoriā in li. de picturis
 qd erat quidā rex potens et diues ha
 bens duas ciuitates vñā in tuto et al
 to monte et aliā in valle ab inimicis
 vallatā et habuit duos filios vñ ha
 bitabat cū patre in tuto monte. alius
 in valle obfessa. leuauitqz oculos fili
 us in valle et clamauit ad patrē pro
 auxilio et pater scripsit quattuor lras
 Prima erat pctm̄ et immunditiā re
 linque et honestatē assume et statim te
 liberabo Secda litera erat talis Dili
 ge deū tuū ex toto corde tuo. qm̄ ad
 similitudinē suā te creauit. Tertia litera
 erat. sine amore non poteris saluari
 ppter carentiā em̄ amoris hō perit.
 Quartā literā misit sibi p̄ p̄riū filiū
 quē habuit ap̄ se. et tenor litere erat
 talis. De omnibus tuis nihil peto nisi
 vt me diligas sicut tuū germanū. dñs
 ppositū. ille rex diues est de? pater q
 habet ciuitates videlicet celi et mūdi
 vna et tuta i alto loco scz mōte ad quē

Fr.

oculos nros subleuare debem? et auxi
 lium petere hic habuit duos filios scz
 iesum xpm̄ et humanā naturā in mōdo
 Nunciavit igit dñs p̄ hūane nature p
 tres nuncios. Prim? fuit abraam pa
 triarcha cui mādauit sic vt tenet pria
 litera pctm̄ et immunditiā fuge et hoc
 fecit et filij eius ad multa tpa Secdus
 nūcius fuit moyses et ille fuit cū dño
 in monte synai et accepit tabulā quasi
 lras scriptā digito dei viui et ille p̄rio
 nunciavit legē dilectiōis. qz ad imagi
 nem dei creat? est. vt patz in Gen. i.
 Terci? nunciū fuit hieremias p̄be
 ta quē deus sanctificauit in vtero ma
 ternō qui dixit Sine amore nō pote
 ris saluari ppter carentiā cui? homo
 perit. Quartā lram misit sibi p̄ p̄riū
 filiū suū de monte eterno qui ipm̄ ho
 minē redemit suo p̄rio sanguine et ille
 erat tenor sue litere de oib? nihil aliū
 peto nisi vt me diligas sicut tuū ger
 manū et sic est qd debem? oculos sub
 leuare ad deū sicut pfugi ad montem
 in quē fugiam? Tercio debem? ocu
 los subleuare vt p̄secuti in liberatorē
 in quē speramus Et idem? nāqz qd ho
 die paupes iusti et simplices a malis
 p̄sequūt diuersimode velut ver? he
 res fili? abrae a spurio ismahele ver?
 heres eterni regni est iust? et iō eijciet
 spurio fili? ancille et hoc oñdit eplā
 hodierna q̄ sumpta est d̄ geneli et pau
 lus ponit eā p̄ exemplo p̄secutiōis iu
 stoz et p̄denatiōe maloz. dñs qd abraā
 habuit duos filios vñū de ancilla et
 aliū de libera. i. de vxore p̄ria scz cum
 essent ambo puuli isti pueri vez ysaac
 ver? heres et liber et ismael spurio? lu
 scit in domo et spurio? p̄cussit vez he
 redē qd ei? m̄ moleste ferēs et tollēs
 filiū suū in gremium dixit ad abraam
 e q.

vñ dñs p̄ hūane nature p̄ tres nuncios.

Tu pmisisti mihi qm̄ deus daret mihi
 filiū q̄ tu velles eijcere ancillā ⁊ filiū
 ei⁹ qz fili⁹ ancille nō debet esse heres
 cū filio libere tūc abraā dixit ad ancil
 lā tolle filiū tuū ⁊ vade d̄ domo mea
 et dedit ei cibaria p̄ via. Que iuit in
 desertū et voluit ire in egiptum et er
 rauit in deserto et nō habuit aquam
 nec aliquid ad bibendū p̄ tridū Itā
 fuit desperata p̄pter penuriā aque q̄
 voluit relinquere filiū ibi sub arboze
 et recedere. sed puer clamabat post
 matrē. et mota sunt māterna viscera
 et reuersa ad puerū et lacrimata est ⁊
 leuauit oculos ad deū et orauit. Tūc
 misit angelū suū qui eduxit eā ad fon
 tem in deserto et ibi habitauit ad mul
 tos annos et fili⁹ accepit vxorem de
 egipto et creuit in gentē magnā ⁊ isti
 dicebant israhelites et isti semp̄ p̄seq̄
 bantur filios abrae qui fuerunt veri
 heredes: Et iō dicit apls. in hac epla
 Ita ⁊ nūc ois iust⁹ ⁊ penitēs est ve
 rus heres sed. iust⁹ et boni veri he
 redes a spurijis. i. a pessimis p̄sequun
 tur. sed veniet hora i die iudicij q̄ an
 cilla et filius eius eijcient. i. corpus ⁊
 aia ad desertū eterne damnatōis vbi
 sustinet sitim ⁊ nō habent aquā mie ⁊
 verus heres iust⁹ et penitens manet
 in hereditate p̄ris. liberi sum⁹ qua li
 bertate xpc nos liberauit. i. dō ois hō
 qui est sine peccato est liber et heres
 et ois peccator expellit. i. dō ois iust⁹
 et penitēs si p̄sequit subleuet oculos
 suos ad dñm deū nostrū et liberabit
 eū. Quarto dico q̄ debemus oculos
 subleuare ad deū velut tristes in glo
 latozem in quē gaudeam⁹ vt ostēdit
 introitus misse Letare hierusalē ⁊ cō
 uentū facite om̄es qui diligitis eā. et

ista leticia venit ex antiqua lege. quia
 hierusalē fuit destructa postea reedifi
 cata et post captiuitatē reuocauit ne
 emias omnē populū dispersum ⁊ ait
 verbū p̄allegatum. Letare ir̄im. Ita
 sancti p̄res hodie in roma vbi est ma
 ter toci⁹ eccie ⁊ magna leticia sp̄ualis
 qz celebrat papa missam in eccia que
 dicit̄ s̄bo sanctā crucem in hierusalē
 et post missam habet rosam de auro
 in quā infundit vinū cū balsamo ⁊ bi
 bit. ⁊ tūc nobiles romani sedent ante
 ecclesiā in equis p̄ciosis ornati vestī/
 mētis et nobiliozi romano quē videt
 inter eos tribuit hāc rosam qui bibit
 et tribuit alijs et cū letitia equitant p̄
 totā ciuitatē et hoc inuenerūt sancti
 p̄res qz sicut ecclesia iam est in medio
 quadragesime dēt p̄ solacium sp̄uale
 recreari. vt ait poeta Interpone tu/
 is interdū gaudia curis. Vinū et bal
 samū significat xpm̄ deū et hominē fi
 lium et sp̄m̄ sanctū et aurum deū pa
 trem. Ita tres psone in vno sicut au
 rum vinū et balsamus ergo letemur
 hodie ⁊ ois tristes leuet oculos ad de
 um vt ipm̄ consolet. ergo ad thema.
 Lum subleuasset oculos iesus ⁊c.

Dominica in passio
 ne. Sermo: xxi.

Iesus aut̄ abscondit se Joh. viij. Nos
 videmus qm̄ aqua labundās transit
 in angusto meatu sepe ex abundātia
 excedit suū meatū. ⁊ si in vno obstrui
 tur in alio loco querit exitū. Ita sp̄i
 tualiter homo plenus om̄ni malitia
 et dolo sepe confundit̄ a iusto. et si in
 vno cōfunditur et vincit p̄ veritatē
 querit aliam excusatiōem. et si iterū